DARBININKAS

LIV NR. 21 | SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. | ANTRADIENIS - TUESDAY, KOVAS - MARCH 25, 1969 | 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 | 10 CENTŲ

JAV atominė galybė: paskelbtas pilnas jos katalogas

Naujų apsaugos ginklų priešai apsvaigę pasitikėjimu Rusija

Washingtonas. — Senato užs. reikalų ir krašto apsaugos komitetai pradėjo svarstyti didelę mįslę — išstatyti ar ne antiraketinių raketų (ABM) sistemą kaip krašto apsaugos ginklą nuo Ameriką galinčių pasiekti priešo (Rusijos ar Kinijos) tolimo skridimo raketų su atominiais ginklais.

Prez. Nixonas, kaip pereitą savaitę pranešėm, nutarė to ginklo sistemą rengti, tik ne prie miestų, bet prie tolimo skridimo raketų bazių, kad saugotų jas nuo priešo raketomis atnešamų atominių sviedinių. Tos sistemos įrengimas siekia dviejų tikslų: reikalui atsiradus, raketos eis apsiginamojo ginklo pareigas, gi taikos metu jos turi priminti būsimajam priešui, kas jo laukia, užsimanius pulti Ameriką.

Abejuose komitetuose vyriausybės pozicijas gynė krašto apsaugos sekretorius Laird. Krašto apsaugos komitete pasidalinimas nuomonėmis vyko švelniau ir ramiau, bet taip nebuvo užsienio reikalų komitete, kur neigiamas nusistatymas yra labai stiprus, ir kur pirmininko liežuvis turtingas sarkazmu.

Sen. Goro nuomonė

Užs. reik. komitete diskusijas pradėjo sen. Gore, dem. iš Tenn. Ir pradėjo nuo JAV atominės galybės sukatalogavimo.

— Jūsų argumentas už ABM raketų bazes, pone sekretoriau, yra tas, kad reikia apsaugoti mūsų atsikeršijimo-atsikirtimo ginklus. Kokie tie ginklai? Pirma, tai mūsų atominėmis raketomis ginkluoti povandeniniai laivai. Mes jų turime 41, ir kiekviename yra po 16 Polaris raketų. Jei paleistume, reikalui esant, po vieną ant 200 Sovietų miestų, tai dar liktų 456 Polaris raketos. Jos greit bus pakeistos Poseidonais, kurių kiekvienas turės po 10 atominių smaigalių. Taigi Rusijos laukia, jei ji pultų apie 6,000 atominių sviedinių.

Turima apie 1,000 Minutemen raketų, kuriomis projektuojama padidinti atominių smaigalių skaičių. Europoj esama apie 7,000 taktinių atominių ginklų, dar jų turima kitose užsienio bazėse (kur ir kiek neminėjo). Galop, dar turima apie 1,000 atominių ginklų, kuriuos gali bombonešiai nuskraidinti.

Tą skaičiavimą atlikęs, sen. Gore klausia:

— Žinodamas tą naikinančią jėgą, koks kraštas gali išdrįsti pulti Ameriką atominiais ginklais ir nesitikėti viską sunaikinančio atkeršijimo? Tai būtų visiška beprotybė. Kai greit kiekvienas mūsų povandeninis laivas galės sunaikinti 150 miestų — gi tų laivų mes turime 41, ir jie plaukioja visuose pasaulio vandenyse – jūs reikalaujate ABM prie dviejų mūsų raketų bazių. Ar jūs tik šiaip sau teoretiškai šnekate? Kalbama, kad toji ABM sistema esanti tik dar savo paskirties ieškas apsaugos įrankis. Mes girdėjome už ją daug argumentų, bet nė vienas mūsų neįtikino.

Taip reikalą nusakęs, sen. Gore padarė išvadą, kad ABM raketų sistemos statyti nereikia, nes tai būtų apsiginklavimo plėtimas, bet tuojau reikia pradėti derybas su Rusija dėl atominio apsiginklavimo sustabdymo, nelaukiant nė Vietnamo karo galo nė taikos derybų pasisekimo Vid. Rytuose.

Laird atsakymas

Kad atominis karas neprasidėtų, reikia turėti stiprią atbaidomąją jėgą. Kad priešą būtų galima atmušti, reikia taip susitvarkyti, kad po pirmojo priešo puolimo dar liktų pakankamai bombonešių ir tolimo skridimo raketų priešą kaip modernią bendruomenę sunaikinti.

— Mes turim tokį pajėgumą užsitikrinti, — pareiškė Laird ir toliau informavo.

— Šiandien Rusija skubiai gamina tokius ginklus, kurie gali sunaikinti mūsų pagrindinę atbaidomąją jėgą. Jie jau įrenginėja tarpkontinentines raketas, kurios gali nešti nuo 20 ir 25 megatonų atominius smaigalius. Tai yra tiksliai veikiantis ginklas. Jis pradėtas išdėstyti pereitų metų gruodžio mėn. Patobulintas ir padaugintas, tas ginklas gali tapti pavojingu mūsų Minuteman ginklui. Sovietai yra pajėgūs pastatyti po vieną atominį povandeninį laivą per mėnesį. Jie daro bandymus ir su prietaisais, kurie gali suklaidinti ir mūsų įspėjimo sistemą. Mes turime 1,048 šaudykle tolimojo skridimo raketom iššauti, Sovietai, kai visos pradėtos bus baigtos statyti, turės daugiau už mus ... Galop, turėjimas po maždaug lygiai atominių ginklų dar nereiškia, kad toji lygybė yra tikra, nes atominių ginklų pajėgumas priklauso ir nuo kitų jų ypatybių. Ypač svarbu atominio ginklo stiprumas ir veikimo tikslumas ... Atsimintina, kad Sovietų tolimojo skridimo raketos turi stipresnius atominius smaigalius už mūsiškius.

Kai į ginčą įsiterpė sen. Fulbright, jis prikišo Laird, kad šis bandąs gąsdinimu laimėti savo bylą.

— Ar jūs tvirtinate, kad mes mažiau pajėgūs už Sovietus? Aš manau, kad mes turime daugiau negu reikia dideliems sunaikinimams padaryti, — tvirtino sen. Fulbright.

Sekr. Laird atsikirto:

— Aš visai neabejoju, kad mes dabar turime didelę atbaidomąją jėgą. Bet man rūpi padėtis, kuri susidarys apie 1975 metus, atsimenant padidintą Sovietų apsiginklavimo biudžetą ir kitus įvykius. Mano pareiga rūpintis, kad mūsų pajėgumas nesumažėtų. Todėl mes neturim kitos išeities, kaip tik saugoti mūsų atbaidančią ir atsikertančią jėgą. Todėl mes dabar ir kalbam apie ABM apsaugos sistemos įrengimą, — baigė žodį sekr. Laird.

Po keliolikos valandų sen. Gore sustiprino savo pirmąjį pareiškimą dar tokiu išdidžiu sprendimu: prez. Nixono sprendimas dėl ABM sistemos rengimo esanti moralinė, politinė, ūkinė ir karinė klaida.

Hanojaus šūkis: mušti jankius ir laukti

Paryžius. — Paskutinis savaitinis posėdis tarp JAV-Saigono ir komunistų delegacijų Vietnamo taikos derybose vėl buvo nesėkmingas. Hanojaus delegacija per spaudą paneigė visus gandus, kad vyksta slaptos derybos dėl Vietnamo karo baigimo. Bet esama stiprių gandų, kad pasitarimai vyksta Laose. Washingtone tuo reikalu nekalbama, bet ir nebandoma neigti. Priešingai, užimenama, kad derybos dėl Vietnamo karo užbaigimo gali vykti keliose vietose.

Tuo tarpu Vietkongo politinė vadovybė per slaptą radijo stotį skelbia savo žodį. Kariam įsakoma pasitempti: kirsti skaudžiau ir smarkiau, kad Amerika ir Saigonas patirtų kuo daugiausia žmonių aukų. P. Vietnamo miestų gyventojai raginami sukilti ir prisijungti prie tautinės revoliucijos, kurios tikslas išvyti iš Vietnamo amerikiečius ir nuversti Saigono vyriausybę. Neutraliųjų kraštų vyriausybės ir viso pasaulio liberalinės organizacijos prašomos padėti tuos tikslus jiems pasiekti. Prez. Nixonas kaltinamas dviveidiškumu: kalbąs apie taiką, bet plečiąs karą, remiąs Saigono v-bę ir ginkluojąs jos kariuomenę, Paryžaus taikos derybose sabotuojąs susitarimą.

Tuo pačiu laiku Hanojuje buvo suorganizuotas didžiulis mitingas, kad reikalautų vyriausybę siekti greito ir pilno Amerikos pasitraukimo iš Vietnamos.

Karo lauke komunistų vykdomi miestų ir karinių bazių puolimai tebevyksta tuo pačiu įsibėgėjimu. Ką tik amerikiečių Chu Lai bazėje sunaikinta ar labai sužalota 20 lėktuvų, kurių kiekvienas kaštuoja po milijoną dolerių.

Pedagogui ir visuomininkui Antanui Maslioliui kovo 23 Patersone surengtas pagerbimas jo 60 metų amžiaus proga.

"Plačioji Europa" — kita de Gaulle vizija

Paskata — Maskvos bėdos Tol. Rytuose

Paryžius. — Nežiūrint nepasisekimo su Anglija, Prancūzija organizuoja didelę diplomatinę kampaniją už naują de Gaulle idėją, kuri vadinama "plačiąja Europa". Jo projekte tai yra silpnais ryšiais sujungta Europa, į kurią įeitų Anglija, ir kitos Europos šalys, kurios dabar neįeina į Bendrąją Rinką. Tas silpnais ryšiais laikomas junginys derintų visų diplomatinę, ūkinę ir karinę politiką. Apie tai jis kalbėjęs ir Anglijos ambasadoriui Soames, kurio pranešimas Londone buvo tariamai klaidingai suprastas, praneštas kitiems sąjungininkams ir išpylęs visą maišą nesusipratimų.

Dabar tą pačią idėją prez. de Gaulle pakartojęs V. Vokietijos kancleriui Kiesingeriui, kai šis buvo atvykęs periodiniam pusmetiniam pasitarimui. Jis ir dabar pasipriešino naujų narių priėmimui į Bendr. Rinką, bet tai problemai išspręsti jau pasiūlė savo "plačiosios Europos" projektą. Vokiečiai numoję ranka ir vėl prašę, kad Anglija jau dabar būtų priimta į Bendrąją Rinką.

Nelaimėję vokiečių pritarimo, prancūzai per savo ambasadorius ir spaudos atstovus užsuko propagandos ratą visuose Europos kraštuose. Kai kuriuos lankys pats užsienio reikalų ministras Debre.

Prancūzai aiškina, kad tuo reikalu dar nesą jokio plano, bet tik de Gaulle ateities Europos visija, kuriai visi sutartinai turi surasti gyvenimišką formą.

Bet kitų valstybių diplomatai Paryžiuje dar nėra gavę jokio atsakymo į pasiteiravimus įvairiais klausimais. Prancūzai tik uoliai reklamuoją motyvus, kodėl jau dabar apie tą reikalą reikia pradėti kalbėti. Štai tie motyvai.

Pirma, kinų-rusų susikirtimas turįs reikšti, kad Maskva bus priversta ieškoti geresnių santykių su Vakarais. Taigi, reikia būti pasiruošus.

Antra, Europoj yra įvykę didelių pasikeitimų: ji dabar ūkiškai stipri, politiniai ir kariniai mažiau bepriklausoma Amerikos.

Trečia, prez. Nixono administracija yra apsisprendusi nesikišti į Europos vidaus reikalus ir ragina pačius europiečius ieškoti atsakymų savoms problemoms.

— **Izraelis pirmas nepanaudos** atominių ginklų Vid. Rytų erdvėje, nors jis pajėgus tų ginklų turėti jau artimiausioje ateity.

— **Dr. Kingo žudikas Ray** esąs padavęs prašymą persvarstyti jo bylą, nes nesąs nužudęs dr. Kingo. Jis prisipažinęs advokato prikalbintas. Dabar jis jau turi naują advokatą, kuris pradėsiąs kelti bylas spaudai už neteisingų žinių apie jį skleidimą.

— **Buvę prezidentai.** —Buv. prez. Eisenhoveris prieš kelias dienas turėjęs naują širdies smūgį, buv. prez. Trumanas išvyko Floridon pasišildyti. Tik nieko negirdėti apie buv. prez. Johnsoną, kuris greičiausiai redaguoja medžiagą savo atsiminimų pirmajam tomui, kuris pasirodys rinkoje dar šiais metais. Tie atsiminimai laukiami, nes gali ten būti nemalonių dalykų Johnsono kritikams.

Reikalauja sau vietos

Bonna. — V. Vokietija pradėjusi spausti, kad būtų įsileista į J. Tautų Ženevos nusiginklavimo komitetą ir gautų vietą J. Tautų Tarpt. Atominės Energijos Agentūros vykdomojoj taryboj. Šiai agentūrai V. Vokietija yra davusi dideles sumas pinigų, todėl turinti pagrindo būti jos nariu. Visai kitas reikalas bus su Nusiginklavimo komitetu, kuris yra sudarytas J. Tautų gen. asamblėjos rezoliucija tokia proporcija: 5 nariai iš Varšuvos pakto narių, penki iš Nato pakto narių, aštuoni renkami iš tiem paktam nepriklausančių.

V. Vokietija tiem junginiam todėl norinti priklausyti, kad tuo keliu ji geriau apginsianti savo teises dėl atominės energijos panaudojimo taikingiem reikalam, negu ji tai galėtų padaryti prisidėdama prie atominių ginklų plitimo sustabdymo sutarties.

Naujas Vokietijos universitetas pastatytas Dortmunde, Reino-Westfalijos provincijoj. Jame galės mokytis 6,000 studentų. Senieji universitetai labai prisikimšę, kas yra viena iš studentų neramumo priežasčių.

Satelitai gavę iš rusų daugiau teisių Varšuvos pakto reikalų tvarkyme

Viena. — Čia veikią satelitiniai šaltiniai informuoja, kad Varšuvos pakto politinės komisijos posėdy, įvykusiame Budapešte kovo 17, Rusijos norėta pravesti linija niekur ryškiau nepasistūmėjo pirmyn.

Europiečiai nesutikę domėtis Rusijos-Kinijos reikalais, tiktai ribotis Varšuvos pakto valstybių erdve. Tai reiškia, kad rusai neišgavo nė pareiškimo apie Kinijos paskelbimą agresoriumi, nė solidarumo pažado Rusijai padėti jos ginčuose su kom. Kinija dėl sienų Sibire.

Po ilgų ginčų ir pataisų, už kurias ypač kovojusi Rumunija, buvo tik priimtas kreipimasis į Europos kraštus organizuoti konferenciją saugumo bei bendradarbiavimo problemom aptarti ir padaryti kai kurie pakeitimai Varšuvos pakto karinių pajėgų vadovybės struktūroje. Atrodo, kad nutarta turėti apsaugos ministrų komitetą, kaip tarpininką tarp vyr. vadovybės ir vyriausybių kariniams reikalams tvarkyti. Prie vyriausiojo vado kuriamas štabas, kuriame visi nariai turės savo atstovus. Ikšiol buvo tik vyr. vadas ir štabo viršininkas, abudu rusai. Prie jų buvo narių atstovai, tik be teisės ką svarstyti, tik tarpininkai žinioms perdavinėti. Kai kuriuose punktuose vyr. vadovybės struktūra dabar bus labiau panaši Nato vyr. vadovybei.

Atrodo, kad rusai prašė iš kitų narių daugiau karinių įsipareigojimų Europoj, kad patys galėtų savo karinių dalinių dalį permesti į Sibirą prie Kinijos sienų. Svarstyti ir finansiniai reikalai. Suprantama, kad abu klausimai, einant rusų papročiais, priklauso prie slaptų, todėl komunikatas tuo reikalu nieko nepasakė. Bet apie tai šį tą pasakė Rude Pravo korespondentui čekų Dubčekas. Pažymėtina, kad Dubčekas tam vienam vieninteliam formaliam posėdžiui ir pirmininkavo, kas turėtų reikšti, jog čekų vadovybė, kiek tai galima iš jos išspausti, jau yra laikoma didžiųjų erezijos nuodėmių atsikračiusi. Mums atrodo, kad ji tebėra kaip buvusi, tik prisitaikiusi prie aplinkybių, kurių ji dabar negali pakeisti.

Budapešto posėdy, atrodo, buvo trys prieš keturis. Trijų grupėje yra Rumunija, Čekoslovakija ir Vengrija, iš kurių toliausiai atsiribojanti nuo Rusijos yra Rumunija. Keturių grupėje yra Rusija, R. Vokietija, Lenkija ir Bulgarija. Veik niekas nekalba, kas dedasi Bulgarijoje, todėl manoma, kad ji ištikimiausia Maskvai. Ūkiškai tai yra primityviausias Rusijos satelitas, gal todėl jis toks ramus ir užsidaręs.

Budapešto kvietimas mažai vertinamas

Paryžiaus tvirtas ne, Bonna žada domėtis

Paryžius.—Apie Varšuvos pakto narių politinės komisijos paraginimą kviesti Europos valstybių konferenciją visoms Europos problemoms sutvarkyti nuomonės pareiškė Prancūzija ir V. Vokietija.

Iš Prancūzijos užsienio reikalų ministerijos atsakyta, kad Varšuvos pakto narių sambūriui yra tik viena Europos problema — Vokietijos padalinimo įteisinimas ir R. Vokietijos pripažinimas nepriklausoma valstybe. Prancūzijai taip statomas klausimas neįdomus, nes ji siekia Vokietijos suvienijimo. Išvada: Prancūzija tokią konferenciją dabar laiko neaktualia. Prancūzija pripažino Oderio Neisės sieną tarp Vokietijos ir Lenkijos, bet nepripažįsta amžino Vokietijos padalinimo.

V. Vokietijos užs. reik. min. W. Brandt, kaip dera vokiečiui dabartinėje Vokietijos padėty, pačią tokios konferencijos minčių laiko teigiamu reiškiniu, bet konferenciją siūlo gerai paruošti, kad nebūtų nusivylimų. Savo pirštą jis įsmeigė į centrinę Europą, kur tvarkytinų problemų daugiausia. Jis pažadėjo greit tartis su Vokietijos sąjungininkais apie tai, ar tokią konferenciją dabar naudinga organizuoti.

V. Vokietijos krikšč. demokratų vadas parlamente Budapešto pasiūlymą irgi pavadino įdomiu, bet pridėjo, kad be JAV dalyvavimo Rytų ir Vakarų Europos valstybės tokioj konferencijoj neturi ką svarstyti taiką ir saugumą liečiančiais klausimais. Tas pareiškimas nori priminti faktą, jog įvairiais susitarimais Amerika ir Rusija yra įsipareigojusios sutvarkyti iš II pasaulio karo atsiradusias problemas, todėl tokioj konferencijoj, apie kurią kalba Varšuvos pakto narių komunikatas, turi būtinai dalyvauti ne tik Rusija, bet ir Amerika. Budapešto kvietime nėra reikalavimo išjungti Ameriką, bet toks Maskvos reikalavimas jau seniai žinomas, nes daug kartų buvo deklaruotas kaip neatšaukiamas reikalavimas.

— **New Yorko ligoninės** atsidūrusios pinigų ir personalo krizėj. Meras Lindsay, kaip visada pasivėlinęs, šaukia posėdžiams miesto sveikatos pareigūnus, kad sužinotų, kokius patarnavimus reikia sumažinti, kad ligoninių nereiktų pradėti uždarinėti. Yra jau sumanymas prašyti gub. Rockefellerį, kad valstija perimtų savo žinion New Yorko miesto ligonines.

Turės konferenciją

Maskva. — Galop sutarta kad pasaulio komunistai renkasi posėdžio Maskvoje birželio 5. Atstovai 67 kompartijų tą klausimą baigė svarstyti Maskvoje, užsitikrinę, kad į suvažiavimą bus kviečiama ir Kinijos kompartija. Reikia manyti, jog tai reiškia, kad suvažiavimas nebus verčiamas išmesti kinus iš komunistų bendruomenės. Žinoma, dar nereiškia, kad Peipingas tame suvažiavime dalyvaus.

Dvi grupės dirbo Maskvoje ir Budapešte, kad suredaguotų pagrindinį suvažiavimo dokumentą. Žinomas tik jo vardas, bet dar nieko nežinoma apie turinį. Vardas yra toks: Uždaviniai, turį ryšį su kova prieš imperializmą ir su komunistų partijų bei visų antiimperialistinių jėgų veiklos derinimu šiais laikais.

Lietuvos nepriklausomybės šventė prie Reino

J. LUKOŠIUS

Centrinis Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 51-jų metinių minėjimas Vokietijoje šiemet įvyko prie Reino prisiglaudusiame Mainze kovo 1 dieną.

Vasario 16 šiais metais buvo sekmadienis. Tą dieną gauti Vakarų Vokietijoje didesnę salę, ypač pareiny, buvo neįmanoma, o dar neįmanomiau prikviesti ją pilną svečių. Vasario 16-ios sekmadienis skendo Užgavėnių šėlime. Radijas ir televizija dvi naktis transliavo karnavalą iš Mainzo. Todėl Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdyba, kasmet ruošianti centrines Vasario 16 šventes, šiemet nutarė palaukt, kol žmonės atsikvėps po Užgavėnių dūkimo ir, Gavėnios nuotaikų paveikti, ims domėtis rimtesniais dalykais. Samprotavimas vėliau pasitvirtino.

Kovo 1 d. 4 val. popiet prisirinko beveik pilna didžioji Mainzo Kurfiurstų pilies salė, talpinanti per 700 asmenų. Pirmose eilėse matėsi pirmasis miesto burmistras dr. Hofmann, katalikų ir evangelikų vyskupijų, bundeswehro, amerikiečių karinių pajėgų ir įstaigų atstovai. Visi šventiškai nusiteikę. Šventišką nuotaiką dar sustiprino Lietuvos bei Vokietijos vėliavomis ir gėlėmis gausiai išpuošta scena.

Programą pradėjo buv. Vasario 16 gimnazijos auklėtinė Regina Tamošaitytė B. Brazdžionio eilėraščio "Lietuva iš tolo" deklamavimu. Vokietijos Lietuvių bendruomenės pirmininkas J. K. Valiūnas pasveikino susirinkusius, priminė Vasario 16 prasmę bei reikšmę, perskaitė paštu ir telefonu atsiųstus sveikinimus ir pakvietė Bundestago narį dr. Werneri Marxą skaityti paskaitą.

Programa, kurią kiekvienam į salę įeinančiam svečiui įteikė tautiškais drabužiais apsirengusios mergaitės, ir mieste išlipinti plakatai skelbė, jog paskaitininkas kalbės tema "Ar mažosios tautos užmirštamos?" Perdrąsu būtų tvirtinti, kad paskaitininkas, klausimą atsakė. Jis temą paryškino, kalbėdamas apie didžiųjų kraštų dominavimą šių dienų pasaulyje. Tą vaidmenį vaidinti juos įgalina technologinė pažanga ir ūkiniai ištekliai.

Tik didelės ir turtingos šalys gali vykdyti mokslinius tyrimus, reikalaujančius milžiniškų sumų. Technika bei technologija nūnai daugiau sveria, negu kultūra. Todėl tarptautinėje politikoje iš Europos paveržtas vadovaujamas vaidmuo. Senasis žemynas turi iš to pasimokyti. Deja, tie, kurie kalba chorais, mokytis nenori. Jie nepažįsta praeities. Bet ar Europa tik praeities? — klausė kalbėtojas. Laiko bangavime mūsų kontinentas vis labiau praranda savo daugeriopą, bet individualų braižą, pirmoje eilėje kultūros prasme. Didžiosios galybės nuplauna tuos savitumus, kurie tolydžio galėtų sudaryti Europos "įvairiopumą vienin-gume".

Labai permainingas buvo Pabaltijo tautų likimas. Po 22-jų nepriklausomo gyvenimo metų nūnai jos yra priverstos dangstyti savo veidą marksistine kauke. Stalinas apie sovietines tautas yra pasakę: ('Pas mus tautinė forma, socialistinis turinys". Gi Marksas mokė, jog svarbiausia yra palikti tautoms nuosavą folklorą. Tai ir viskas. O mes sakome, jog labai svarbu, kad mažosios tautos atgautų savo veidą. Kaip toks bandymas atrodo ir kaip jis gali būti sutramdytas, pernai labai aiškiai parodė Čekoslovakijos pavyzdys. Tačiau iš jo daug kas pasimokė. Po Vengrijos sukilimo numalšinnimo 1956, po pakartotinio Čekoslovakijos okupavimo 1968 skeptikai tvirtino, jog šitos neteisybės greitai būsiančios pamirštos ir Sovietų Sąjunga vėl galės vaidinti laisvės gynėjos vaidmenį. Bet atsitiko kitaip. Šiandien darbininkija, ypač jos profesinės sąjungos, nieko jau nebenori girdėti apie komunizmą.

Vasario 16 gimnazijos choras minėjime Mainze

Pilną salę žmonių sutraukė Vasario 16 minėjimas Mainze

Pabaltijo tautos turėjo pagrindą nusivilti vokiečiais. 1941 vokiečių kariuomenė išlaisvino Pabaltijo kraštus iš Maskvos okupacijos, bet Berlynas nesuteikė jiems laisvės. Jei dabar Rytų ir Vidurio Europos šalys turi komunistines vyriausybes, tai dėl to nėra be kaltės vokiečių užvaldymo politika.

Savo kalbą dr. Marx baigė linkėjimu, kad teisė laimėtų prieš jėgą ir Lietuva galėtų pasinaudoti niekam neatimama prigimtine laisvės ir laisvo apsisprendimo teise.

Paskaitininkui už viltingus žodžius padėkojo Bendruomenės valdybos pirmininkas J. K. Valiūnas, o tautiškais rūbais apsirengusios moksleivės įteikė jam Kristijono Donelaičio Metų laikus su atitinkamu įrašu ir Hellmanno "Pagrindinius Lietuvos istorijos bruožus", abu leidinius vokiečių kalba.

Po trumpos pertraukos vėl deklamavo R. M. Tamošaitytė. Ji gabiai perdavė Maironio kūrinėlio "Jūratė ir Kastytis" mintį ir atkūrė pasakišką Baltijos vaizdą.

Tautinius šokius — Kubilą, Sadutę, Rugučius — Vasario 16 gimnazijos moksleiviai šoko, kaip ir visados, žaviai. Juos akordeonu palydėjo iš Muencheno atvykęs stud. Mečys Landas.

Vasario 16 gimnazijos mokytoja ir tautinių šokių būrelio vadovė Eliza Tamošaitienė labai raiškiai padeklamavo, o dar teisingiau būtų pasakius, suvaidino neužmirštamą Maironio baladę "Čičinską". Tai buvo, kaip vienas žiūrovų išsireiškė, vieno aktoriaus teatras. Netgi svetimtaučiai, nė žodžio nesuprantą lietuviškai, įtemptai sekė aktorės vaidybą. Už suteiktą meninį pasismaginimą E. Tamošaitienė buvo apdovanota daugeliu puokščių gėlių.

Mišrus moksleivių choras, vadovaujamas muz. mokyt. K. Motgabio, padainavo Kur girios žaliuoja, Pirmyn gi vyrai už tėvynę, Raitelio dainą, Ar aš ne vyšnelė ir Kur bėga Šešupė. Tautiniais drabužiais apsirengę choristai-ės sudarė skambančio gėlyno įspūdį. P. Motgabis taip pat gavo gėlių.

Po dainų sekė patys gražieji tautiniai šokiai — Jonkelis, Blezdingėlė, Malūnas. Žvaliesiems šokėjams-joms publika atsidėkojo garsiais plojimais.

Programa baigta pirmininko padėka visiems jos atlikėjams ir Vokietijos bei Lietuvos himnais.

Prie įėjimo į salę Tautos fondo atstovybės Vokietijoje iždininkas diplom. ekonom. J. Matulaitis rinko aukas Lietuvos laisvinimui.

Kai minėjimo dalyviai viena banga išsiveržė iš gražiosios Kurfiurstų pilies laukan, užtvindė Mainzo gatves. Daugumas pasuko Kolpinghaus svetainės link, kur svečių laukė jau padengti stalai. Deja, erdvios jos menės ne visus pajėgė sutalpinti: kiek vėliau atvykusieji turėjo ieškotis vietos kitur.

Minėjimą suruošė Vokietijos Lietuvių bendruomenės valdybos vicepirmininkas ir jos įgaliotinis prie Rheinland-Pfalzo vyriausybės kun. Br. Liubinas. Jam daug padėjo ir minėjimo metu programą lietuviškai ir vokiškai pranešinėjo buv. Vasario 16 gimnazijos mokinė, dabar mainciškė Danutė Lukšaitytė.

KOKIE MOKAMI PAJAMŲ MOKESČIAI LIETUVOJE?

Ryšium su sovietinių mokesčių mažumo garsinimais įsidėmėtinas šis paklausimas ir atsakymas į jį vasario 27 **Valstiečiu Laikraštyje,** Vilniuje:

"Kokį pajamų mokestį turi mokėti darbininkas nuo mėnesinio uždarbio 94 rb.? Jo šeimą sudaro: žmona, 10 metų sūnus ir žmonos motina, kuri gauna senatvės pensiją".

Atsakymas: "Pajamų mokestis mažinamas tiems darbuotojams, kurie turi 4 ir daugiau išlaikytinių. Kadangi jūs turite mažiau 4 išlaikytinius, tai pajamų mokestis negali būti mažinamas. Nuo 94 rublių uždarbio pajamų mokesčio jūs turite mokėti 7 rublius 48 kapeikas".

Mažiau kaip 8 proc. mokesčio nuo pajamų amerikiečiui iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti seniai pradingęs sapnas. Bet pažvelgus iš arčiau, paaiškėja štai kas. Tas paklausėjas (darbininkas nuo Šiaulių) per metus uždirba 1128 rublius ir iš jų turi sumokėti mokesčių 89.76 rb., tai yra, kone vieno mėnesio uždarbį, nors turi žmoną ir mažametį sūnų.

Amerikietis darbininkas, tiek dolerių per metus teuždirbdamas, ne tik neturėtų jokių mokesčių nuo to uždarbio mokėti, bet, būdamas su šeima, turėtų pagrindo gauti pašalpos.

"Darbininkų valstybėj" 94 rubliai už mėnesio darbą jau "geras" atlyginimas, apdedamas mokesčiais. Pas "kapitalistus — išnaudotojus" 94 doleriai už 35 valandų savaitę laikomas dar tik pakenčiamas vidutinis darbo atlyginimas.

(Elta)

SENATVĖS APRŪPINIMAS

Žmogus nuo Varėnos atsiuntė į **Valstiečių Laikraštį** tokį klausimą:

"Esu pensininkas, antros grupės invalidas. Gaunu 30 rublių pensijos per mėnesį. Žmonai 55 metai. Ji ligota, niekur nedirba, yra namų šeimininkė. Prašau paaiškinti, ar man gali būti padidinta pensija, kadangi žmona yra mano išlaikytinė?"

Atsakymas: — Turint vieną nedarbingą šeimos narį — 10 procentų pensijos, turint du ir daugiau nedarbingų šeimos narių — 15 procentų . . .

Atseit, tas žmogus nedarbingos žmonos sąskaiton gaus tris rublius per mėnesį . . . Jeigu turėtų šeimoj daugiau nedarbingų, tai gautų net puspenkto rublio priedo per mėnesį!

Taip atrodo rubliais išreikštas "konstitucijos garantuotas senatvės aprūpinimas". (E.)

VARGSTA IR ŽUVELĖS

Tiesa Vilniuje sausio 31 rašė, kad Antanavo (netoli nuo Marijampolės) hidroelektrinės tvenkiny, 60 ha plote, išduso beveik visos žuvys. Nuostolių apskaičiuota — 32 tūkstančiai rublių. O kaltininkai esą čia pat: cukraus fabrikas vėl nuodija Šešupę kalkių purvo skysčiu. Prieš porą metų tas fabrikas buvo net uždarytas už tai, kad nesutvarkė valymo įtaisų. Net specialiai pagriežtintas įstatymas buvo išleistas. Marijampolėj prie cukraus fabriko dar prisidėjo ir visa miesto kanalizacija: ir čia nesiskubina statyti reikalingų valymo įrenginių. "Vandenys mirtinus nuodus nusineša vis tolyn ir tolyn", aimanuoja **Tiesa,** reikalauja griežtesnių bausmių, nes esą, "ši bėda tęsiasi ne pirmus ir ne antrus metus". Tarp ko kita, ir bausmių reikalavimai kartojami jau nebe pirmus ir nebe antrus metus . . . (Elta)

TAUTOS FONDO RĖMĖJAI

— **Tautos Fondo valdyba** praneša, kad į Eltos Informacijų biuletenius gaunančiųjų sąrašą įrašytini 26 nauji adresai, kadangi tiek prisidėjo naujų ypatingųjų TF rėmėjų. Devyni nauji ypatingieji TF rėmėjai yra Am. Liet. Inž. ir Architektų Sąjungos Bostono skyriaus nariai: J. Vasys (įnašas 50 dol.), K. Devenis (40), A. Girnius (35), dr. J. Gimbutas (30), Č. Mickūnas (25), J. Rasys (25), J. Stašaitis (25), A. Škudzinskas (25), V. Žiaugra (25). Tas aukas jie sudėjo ir atsiuntė per savo organizacijos skyrių. Patogus ir sektinas pavyzdys kitom panašiom organizacijom. Itin stambus Ypatingas Rėmėjas yra New Jersey Lietuvių Taryba, sutelkusi Tautos Fondui 1000 dol. Pirmininkas Albinas Trečiokas, Orange, N. J. Šešiolika į tas gretas įsijungusių yra iš Toronto: kun. P. Ažubalis (įnašas 100 dol.), W. S. Kuzma (100), J. Prisas (100), E. J. Yurkus (50), A. Kantvydas (50), J. Matulionis (50), dr. St. Pacevičius (50), P. Sidaras (50), O. A. Skrebūnas (50), E. Vitartas (50), J. Strazdas (50), A. Masionis (30), dr. J. Yčas (30), J. Baltakys (25), dr. A. Pacevičius (25), J. Tumosa (25). (E)

— **Arabų Lyga laikys prie šais** visus, kurie parduos Izraeliui ginklų. Lygos narių užs. reikalų ministeriai dabar tarėsi, ko reikalauti iš keturių didžiųjų jiem pradedant svarstyt arabų-žydų ginčą. Lygai priklauso šios valstybės: Alžyras, Egiptas, Irakas, Jordanas, Jemenas, Kuweitas, Libanas, Lybija, Marokas, P. Jemenas, Sudanas, S. Arabija, Syrija, Tunisas.

— **Kanados parlamentarai** keliauja Europoj. Anglijoje užs. reik. ministeris Stewart jiems priminė apie žalą, kuri pasidarytų Kanadai atsimetus nuo Atlanto pakto. Tokį burbulą Kanados premjeras Trudeau jau yra paleidęs.

Mokyt. Eliza Tamošaitienė džiaugiasi gėlėmis, kurias gavo už "Čičinsko" deklamavimą.

J. B. SHALINS-ŠALINSKAS — Laidotuvių direktorius. 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way Sta.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios nemokamai visose miesto dalyse. Tel. VIrginia 7-4499.

VAITKUS FUNERAL HOME. Notary Public. 197 Webster Ave. Cambridge Mass. Pranas Vaitkus, laidotuvių direktorius ir balsamuotojas. Moderniška koplyčia šermenims dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostoną. TR 6-6434.

JOSEPH GARŠVA — GRABORIUS, BALSAMUOTOJAS. 2 modernios koplyčios. 231 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211; EV 8-9770.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni koplyčia, Air-conditioned. A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public. 660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211; ST 2-5043.

STEPHEN AROMISKIS (Armakauskas) — Graborius-balsamuotojas. Moderni koplyčia. 423 Metropolitan Avenue Brooklyn, N.Y. 11211, EV 7-4335.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius. 426 Lafayette St., Newark, N.J. 07105; tel. MArket 2-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras vėdinamas.

N. F. WALKER, Inc. Laidotuvių direktoriai. Daug vietos automobiliams statyti. — 87-34 80th Street Woodhaven, N.Y. 11421, (212) MI 2-4343 ir 2039 Merrick Ave. Merrick, N.Y. 11566 (516) FR 8-0303.

RIMOS IR JUOZO BRUŽŲ vienintelė lietuviška siuntinių įstaiga didžiajame New Yorke, atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Greitas patarnavimas — žemos kainos. 370 Union Ave., Brooklyn, N.Y. Telef. EV 4-4952

JOHN ORMAN AGENCY / Insurance - Real Estate. Namų pirkimo, pardavimo ir visais reikalais kreipkitės į mūsų įstaigą. Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių (Income Tax) pareiškimai. — 110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418; tel. VIrginia 6-1800.

ANDRIUS ARMONAS, statybininkas — Long Islande stato įvairaus dydžio naujus namus, kuriuos galima tuoj įsigyti. Priimam užsakymus pastatyti pagal pirkėjo pageidavimus ant mūsų arba pirkėjo žemės. Statybą atliekam sąžiningai pagal susitarimą už labai prieinamą kainą. Tel. (516) AN 1-2864.

VYTAUTAS MAŽELIS, fotografas — vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus), portretūra, meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai. 422 Menahan St. Ridgewood, N.Y. 11237; Tel. HY 7-4677.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. 36-38-40 Stagg St. Brooklyn, N.Y. 11206; ST 2-5938.

JUOZO ANDRUŠIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudos, Income Tax užpildymas, Mutual Funds—pinigų investacijos. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven N.Y. 11421; VI 7-4477.

JUOZO MIŠIŪNO GĖRIMŲ KRAUTUVĖ — Galima gauti įvairiausios rūšies amerikiečių ir importuotų gėrimų. Didžiausias pasirinkimas degtinės ir vyno. 103-55 Lefferts Blvd. Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. VI 3-3544.

S & G MAISTO KRAUTUVĖ. Antanas Vaitkus, vedėjas. 84-09 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421, VI 9-5077; 340 Grand St. Brooklyn, N.Y. 11211, ST 2-4329. Papigintom kainom priimame užsakymus vestuvėms ir pobūviams. Pristatom į namus liet. skilandžius, sūrius. We take all orders special price for Weddings and Parties. Home-made Bologna. • Trečia nauja, moderniška krautuvė atidaryta 84-04 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. — VI 9-5077.

SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 200 Orchard St. New York, N.Y. 10002, AL 4-8319. Vilnonės medžiagos jūsų artimiesiems—importuotos ir vietinės. Vilnonės medžiagos kostiumams, paltams ir suknelėms. Taip pat šilkinės, maišytos, spalvotos, lovoms užtiesalai, vilnonės skaros ir šalikai—geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant pakietus į Europą. Užeikite ir įsitikinsite!

C. A. VOKET — LIETUVIS ADVOKATAS — 41-40 74th Street Jackson Heights, N. Y. NE 9-6620.

ANTANAS J. ŠAVELSKIS — lietuvis advokatas — 80-30½ Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421; tel. 849-1060, namų TW 7-3061 (nuo 9 r. iki 9 v.)

GREITOJI PAGALBA. Nenusimink, gausi pagalbą. Ilgai laukti vaistai nuo reumatizmo, rankų, kojų nutirpimo ir skaudėjimo jau gaunami. Tai **Deksnio mostis,** dabar vadinama "Ree-Leef Rub". Dėžutės: 4 uncijų 3 dol., 8 uncijų 5 dol. Persiuntimui pridedama 50¢. Kreiptis: Royal Products, North Sta., P.O. Box 9112, Newark, N.J. 07104, arba į Darbininko administraciją, 910 Willoughby Avenue, Brooklyn, N.Y. 11221.

PARDUODAMA VAISTŲ LABORATORIJA ir ofisas. Plačiai žinomi vaistai bei mostis nuo reumatizmo. Labai pelninga įmonė. Rašyti: P. Deken, North Sta., P.O. Box 9112, Newark, N.J. 07104.

Tel. (212) 497-8865

Alfa Jeweler

A. ČSELIS

Garantuotas laikrodžių taisymas

Aukso, platinos žiedai su deimantais • Viso pasaulio įvairūs laikrodžiai • Puikūs importuoti indai • Įvairūs papuošalai moterim.

Charm Beauty Shoppe

REGINA ŪSELIENĖ — Tel. 497-8865

Pusmetinis sušukavimas. Kirpimas. Stilizavimas. Plaukų dažymas

267 St. Nicholas Ave., Ridgewood, N.Y.

DEXTER PARK PHARMACY

Wm. Anastasi, B. S.

77-01 JAMAICA AVENUE

(Cor. 77th Street)

Woodhaven, N.Y. 11421

WE DELIVER

Michigan 2-4130

Tel. (212) 441-3110 / 896-7743

BESTWAY TRAVEL AGENCY

Kelionės plačiame pasaulyje

WILLIAM R. BEST

84-14A Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

NEW YORK CHICAGO

LITAS Investing Co., Inc.

specializuojasi nekilnojamo turto, trumpalaikių paskolų, akcijų biržos ir kitose srityse. LITO bendrovė Jus kviečia investuoti indėlių formoje. Už indėlius mokamos aukštos palūkanos. Investavimo arba paskolų reikalais prašome kreiptis:

LITAS INVESTING CO., INC.

86-01 114th Street Richmond Hill, N.Y. 11418 — Tel. 212-441-6799

2422 West Marquette Rd. Chicago, Ill. 60629 — Tel. 312-476-2212

Visais apdraudos ir nekilnojamo turto klausimais prašome kreiptis į

LITAS SERVICE CORPORATION

94-10 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421 — Tel. 212-847-5522

Pilnas draudimo patarnavimas — namams, mašinom, gyvybei ir k.

Chicago Rome Paris München Los Angeles: Atostogos Suvažiavimai

LITAS Travel Service yra pasiruošus Jums patarnauti nežiūrint kur ir kada keliautumėt. LITAS Travel Service parūpins bilietus, padarys reikiamas rezervacijas, patars kur geriausia atostogauti, kur apsistoti, kuriuo laiku ir iš kurio aerodromo arba uosto patogiausia išvykti. **Patarnavimai yra visiškai veltui.** — LITAS Travel Service talkina iškviečiant gimines iš Lietuvos, atostogom ar nuolatiniam apsigyvenimui. RUOŠIATĖS KELIONĖN?... Nepamirškit

LITAS TRAVEL SERVICE

94-10 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421 — Tel. 212-847-5522

SĖKMINGOS KELIONĖS!

DARBININKAS 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221
Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923
THE WORKER (Title Copyright), by FRANCISCAN FATHERS
Eina nuo 1915 metų.
1951 sujungė AMERIKĄ, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIAS
Second-class postage paid at Brooklyn Post Office
Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August when published weekly.
Prenumeratos kaina $8.00 — Subscription per year $8.00
Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA.
Straipsnius ir korespondencijas redakcija taiso savo nuožiūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir grąžinami autoriams prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Seniau ten saulė nenusileisdavo

Ispaniją valdant Karoliui V. 1519-1556, buvo sakoma, kad jo karalystėje saulė nenusileidžianti. Tam posakiui davė pagrindą didieji ispanų užkariavimai. Jie perskrodė Atlantą ir abu Amerikos žemynus ligi paties Pacifiko. Karolis V dar valdė didžiąją dalį Europos.

Bet nė vienoje Europos valstybėje, kuri kada nors buvo pasiekusi didesnio garso, saulė taip greit neaptemo, kaip Ispanijoje. Ispanai neįstengė kiek ilgiau išlaikyti užkariautų kraštų nei tiek jais pasinaudoti, kiek tai padarė vėliau Anglija. Apie anglų kolonijas ir dominijas būtų didesnis pagrindas sakyti, kad Didžiojoj Britanijoj saulė nenusileidžianti. Bet šiandien jau aptrupėjo ir anglų galybė, besitraukdama į savo salas.

★

"Žemyno sala" žymiai anksčiau pasidarė Ispanija, likusi nuošaliai pasaulinės politikos ir tebevargstanti su savo vidaus politika. Užkariavimai sukūrė išviršinį blizgesį, pastatydino didingus rūmus, bet paliko didelį skurdą. Socialinė nelygybė pasidarė labai ryški. Ji kėlė neapykantą monarchinei santvarkai.

Monarchija savo dienas baigė karaliaus Alfonso XIII atsistatydinimu (1931), prie kurio privedė kelias dešimtis metų trukęs liberalinis ir socialistinis judėjimas, partinės kovos su demagogija neapsišvietusioje liaudyje ir pagaliau Primo de Riveros septynerių metų diktatūra (1923-30). Monarchiją pakeitė respublika, bet ši jau nebegalėjo kraštutinių gaivalų sulaikyti. Juos sujungė vadinamas "liaudies frontas", laimėjęs 1936 rinkimus ir komunistų inspiruojamas atvedęs į pilietinį karą.

★

Pilietinis karas, trukęs apie trejus metus, buvo nepaprastai žiaurus. Pasireiškė tikras bolševikinis sadizmas. Žmones apėmė siaubas išvydus, ką daro tie "liaudies gynėjai", kurie prieš tai viešuose susirinkimuose kalbėjo apie laisvę, lygybę ir teisybę.

Kai įgąsdinta ispanų tauta pradėjo trauktis nuo savo žudikų, o iš Maroko pakilo gen. Francisco Franco, pilietinis karas virto tarptautiniu karu. Italų fašistai ir vokiečių naciai išėjo talkon sukilėliam, o bolševikai savo kontrolėn paėmė "liaudies vyriausybę". Mažai betrūko, kad būtų įsigalėjusi maskvinė "liaudies respublika".

Franco nuopelnas yra tas, kad jis savo kraštą išgelbėjo nuo subolševikinimo. Ispanija dar kartą pasirodė kaip vakarų Europos tvirtovė. Kitados ji prilaikė arabus, kurie veržėsi pro Ispaniją, o Lepanto jūros kautynėse supliekė turkus. Mūsų laikais atmušė raudonuosius aziatus, pašokusius Europos užnugaryje sudaryti bolševikinę bazę.

★

Franco diktatūrai, kuriai kita pirmadienį sueina jau 30 metų (1969 kovo 31), bolševikai negali atleisti už pralaimėjimą. Po praėjusio karo buvo pasiekę to, kad Ispanija buvo Jungtinių Tautų pasmerkta (1946) ir su ja nutraukti diplomatiniai santykiai. Norėta užslopinti izoliacijoje. Bet Ispanija dvejus metus viena atlaikė. Jungtinės Tautos turėjo savo sprendimą atšaukti (1948). Ispanijai atsikurti dar buvo suteikta paskola.

Amerika dabar turi Ispanijoje savo bazes, o Ispanija tebeturi vargo su vidaus problemom. Vis dėlto net ir užsieniečių korespondentai pastebi, kad daug ispanų dabar gyvena geriau, negu kada nors prieš tai.

Ar beskyrinė sistema mum reikalinga?

Mokytojo Antano Rinkūno pranešimas, skaitytas mokytojų konferencijoje New Yorke kovo 15 d. (2)

Darbo eiga eina taip. Rytą atėjęs į savo klasę mokinys pasiima vakar pradėtąją arba iš eilės naują uždavininę kortelę ir eina dirbti į biblioteką. Klasės kambaryje lieka tie, kurie pavieniui ar grupėje yra reikalingi mokytojo paaiškinimo, ir taip pat tie, kurie bibliotekoje pasirinktą medžiagą turi apipavidalinti, kad pateiktų mokytojui kaip kortelės uždavinio atlikimą.

Pirmuoju atveju mokytojas atlieka instruktavimą tuo būdu, kad kuo daugiausia išgautų iš pačių vaikų. Patikrinimo eiga priklauso nuo kortelės turinio svarbumo. Jei kortelės turinys liečia einamam ciklui esminę medžiagą, tai ties atliktuoju darbu sustojama ilgiau. Tuo atveju geriausia, kad keli vaikai referuotų savo atliktus darbus visai klasei arba didesnei grupei. Referavimo pabaigoje lentoje vaikai gali surašyti ir pagrindines išvadas, kurias kiti nusirašo į užrašų sąsiuvinius. Šie sąsiuviniai gali vėliau būti naudojami tam tikro ciklo kursui pakartoti.

Šitaip dirbant, bibliotekoje turi būti kvalifikuotas bibliotekininkas, kurio tikslas ne tik palaikyti tvarką, bet padėti mokiniams susirasti kortelėje reikalaujamos medžiagos šaltinį.

Tam tikras dienos tarpas turi būti skirtas praleisti su visa klase, grupuota pagal amžių.

ŽVILGSNIS Į SAVE

Ar beskyrinė sistema mums reikalinga bei naudinga?

Valdinėje mokykloje, paskirstytoje skyriais, vienoje klasėje sėdį vaikai yra gerokai vienodi. Pirmiausia, jie yra beveik lygaus amžiaus, panašūs žinių gausumo atžvilgiu, gerokai panašūs gimtosios kalbos vartojimo, bendrojo išsilavinimo, socialiniu ir daugeliu kitų atžvilgių.

Mūsų lietuviškoji mokykla, ypač šeštadieninė, tokios būklės neturi. Nekalbant jau apie iš šeimų atsinešamą labai nevienodą "užnugarį", mūsieji labai skiriasi jau vien lietuvių kalbos vartojime.

Jeigu tad valdinė mokykla randa reikalo eiti į individualinį mokymą beskyrinės sistemos formoje, tai juo labiau to reikia mums. Iš tikrųjų dėl reikalingumo gal nebūtų ir klausimo. Klausimas yra, ar pajėgsime? O jeigu taip, — tai nuo ko praktiškai reikėtų pradėti?

Pakeliui į beskyrinę sistemą

Niekas nemano, kad į beskyrinę sistemą galime pereiti tuoj pat. Jeigu valdinei mokyklai reikėjo tam reikalui eilės metų, tai nemažiau reikės ir mums. Mūsų kelias, savaime aišku, bus sunkesnis daugeliu atvejų, tačiau problemas sutiksime tas pačias.

Lituanistinių mokyklų programų pasauliniu mastu iki šiol neturime. Jas turi pasigaminusios atskirų kraštų bendruomenės, prisitaikydamos prie vietos sąlygų. Visos tos atskirų kraštų programos tačiau turi savo tarpe labai daug bendro. Iš jų nebūtų sunku išskirti pačius principinius dalykus ir sugrupuoti juos ne skyriais, o mokomaisiais ciklais.

Mokytojų paruošimo problemą turime ir dabar, senoje sistemoje, tad perėjimas į beskyrinę čia daug sunkumų nepridėtų.

Mokslo priemonės yra vienas pirmųjų žingsnių, jau iš dalies pradėtų. Turiu galvoje JA Valstybėse ir Kanadoje jau išleistų vadovėlių serijas, JAV išleistus kalbos mokymo pratimų sąsiuvinius, Kanadoje išleistus mokomųjų skaidrių komplektus, Kanadoje išleistą Lietuvos žemėlapių pratimų rinkinį. Ta kryptimi toliau einant, reiktų, kad kiekviena klasė (ar ciklas) šalia pagrindinio vadovėlio komplekto, rinkinio turėtų bibliotekoje kiekvieno išeivijoje išleisto vadovėlio bent po 10 egz., bent po vieną egz. kiekvienos kitos lietuviškos knygos, liečiančios mokykloje einamą kursą, Lietuvių Enciklopedijos komplektą, "Eglutės" bei kitų panašių leidinių komplektus, žodžiu — bent po 1 egz. visokios spausdintos medžiagos, liečiančios einamąjį kursą. Visa tai jau yra išleista. Reikia tik supirkti ir paruošti naudojimui.

Toliau eina serija vaizdinių priemonių, daugumoje dar neatėjusių į mūsų mokyklą. Šiuo atveju turiu galvoj įvairius projektorius, kameras bei kitokius šviesos bei garso elektrinius aparatus. Pradžiai reiktų parinkti bent vieną — kitą iš jų ir visom mokyklom uniforminiai įsigyti. Rekomenduočiau: a. skaidrių bei filmos iškarpų projektorių (slides and film strips projector Bell and Howell sistemos), b. patefoną, c. magnetofoninės juostos rekorduotoją (tape recorder). Tuo pat metu mūsų švietimą tvarkantieji veiksniai turėtų pagaminti tiem aparatam tinkamą lietuvišką medžiagą. Skaidrių gamyba jau pradėta. Viso pagaminta virš 300 lietuviškų mokyklinių skaidrių. Filmo iškarpų gamybos dar niekas nepradėjo. Taip pat platesniu mastu dar beveik nepradėta mūsų mokyklai skirtų patefono plokštelių gamyba, ir niekas dar nepagamino nė vienos pat. plokštelės, sukombinuotos su filmo iškarpa. Magnetofoninės juostos, įkalbėtos ir įgrotos, yra nepamainoma moderniosios mokyklos mokslo priemonė.

Pradėjus gausėti lietuviškom priemonėm, visu aštrumu iškils **patalpos klausimas.** Šiuo atveju tenka atskirai kalbėti apie šeštadienines mokyklas, ir atskirai apie lituanistines klases parapinėse JAV mokyklose. Visos šeštadieninės mokyklos patalpas nuomuoja. Į tą paprastai įeina reikiamas klasių skaičius ir koridoriai. Einant į beskyrinę sistemą, reiktų nuomoti viena klase daugiau, ir joje turėtų būti leidžiama pasistatyti porą spintų liet. mokslo priemonėms susidėti. Kai kas pasakys, kad negalim tokių sąlygų gauti. Netikiu. Ar yra tokis dalykas, kurio Amerikoje negautum už pinigus?

Susumuojant — programos pergrupavimas, mokytojų perinstruktavimas, mokslo priemonių paruošimas ir esamų įsigijimas yra tie konkretūs dalykai, nuo kurių jau tuoj pat galėtume pradėti eiti į beskyrinę sistemą.

Lieka tik paskutinis klausimas:

Ar pajėgsime?

Kalbant apie pajėgumą, tenka išskirti dvi jo kategorijas: finansinę ir intelektinę. Argi kas norėtų sakyti, kad išeivijoje lietuviai neturi pinigų (ne tik JAV, bet Kanadoje, Australijoje, Venecueloje ir eilėje kitų tvirtos valiutos kraštų)? Argi dideliems tikslams nesurenkama tūkstančiais? Pagaliau JV Lietuvių Fondas jau davė švietimo ir kultūros reikalams 28,000, ir toji metinė duoklė ne mažės, bet didės. Neapgaudinėkime savęs — pinigų turime ir duodame, jei norime.

Taigi, jei norime. Tas tinka ir mūsų intelektualiniam pajėgumui. Nieko vien su pinigais nepadarysime, jei neturėsime intelektualų-mokytojų, tėvų, švietimo vadovų, kurie su entuziazmu norėtų išvesti mūsų mokyklą iš pasenusio vieškelio į platų modernų kelią. Tuo tarpu didelio entuziazmo nematyti. Jaučiamas pavargimas, išsisėmimas. Net ir gana sparčiai pradėjęs mažėti vaikų skaičius mokyklose mūsų dar neišjudino. O reikia ką nors daryti, ir daryti tuoj pat, nes jeigu mokinys šiandien nepamėgs lietuviškosios mokyklos, rytoj jis nemėgs ir viso lietuviškojo judėjimo. Visa lietuvybė jam atrodys kaip pasenusios ir jo nemėgtos lietuviškos mokyklos nuobodi tąsa.

(Bus daugiau)

Mokytojų suvažiavime New Yorke iš New Haveno atvyko mokytoja A. Lipčienė (pirmoje eilėje ketvirta) su vyresnių klasių mokiniais.

— **Urugvajaus sostinėj** trijuose Montevideo dienraščiuose apie Lietuvos nepriklausomybės dienos minėjimą buvo septyni straipsniai. O La Paz iliustruotame priede vasario 11 du viduriniai puslapiai buvo paskirti "Didvyriškam Lietuvos jaunimui pagerbti". (E)

— **Meras Lindsay** jau kandidatas antram terminui. Respublikonų pusėj jau trys kandidatai, demokratų penki.

JONAS JAŠKAUSKAS

LEMTINGOS DIENOS

APYSAKA

(33)

Netekus darbo, Stefai teko palikti ir dvare turėtą kambarį. Neturėdama kur apsigyventi, laikinai prisiglaudė pas Surdegius. Ką veiks toliau, nežinojo. Gyveno, kaip ir Jonas, laikiniu gyvenimu, pasidavusi likimo tėkmei. Neilgai teko laukti. Visai netikėtai atėjo apsisprendimo valanda. Reikėjo pasielgti taip, kaip likimas diktavo.

Vieną dieną trys vežimai raudonųjų įvažiavo į kaimą pasiplėšti. Surdegių namai, buvę pačiame kaimo gale, nukentėjo pirmieji. Ką rado sau reikalinga —maistą, grūdus, kiaules, šiltesnius drabužius, pasigrobė ir, susikrovę į vežimus, išvažiavo pas kitus kaimynus. Pastebėję namuose tris jaunas mergaites, išeidami pasakė: "Su jumis, panelės, dar pasimatysim."

Baigę kaime plėšikavimą, atleidę vežimus, du raudonieji kareiviai, jau smarkiai įsigėrę, grįžo pas Surdegius nešini buteliu naminės degtinės ir pareikalavo parengti jiems pietus. Pasistatę ant stalo atsineštą degtinę, pareikalavo stiklinių ir pradėjo gerti, ragindami ir Stefą su Onyte gerti drauge. Mergaitės priešinos. Tada jie pradėjo vartoti prievartą. Motina neiškentusi mergaites užtarė. Kareiviai, paėmę ją ir šeimininką, išsivedė laukan. Mergaitės išsigandusios pradėjo klykti. Manė, jog veda juos sušaudyti. Tačiau nuvedė į klėtį, uždarė ir liepė tylėti. Sugrįžę mergaitėms įsakė atnešti pietus ir pačioms sėstis drauge valgyti. Pasipriešinti jos negalėjo, nes kareiviai nuolat grasino revolveriais.

Marytė, būdama daržinėj, grįžtančius kareivius pamačiusi, ten pasislėpė. Pasislėpus stebėjo kas namuose vyksta. Nesugalvodama nieko kito, leidosi į kaimą ieškoti pagalbos ir nusprendė bėgti pas pusbrolius. Atbėgo visai uždususi ir persigandusi. Namuose rado tik Joną ir papasakojo, kas pas juos atsitiko. Jonas, nieko nelaukdamas, pasiėmė dar iš Kalnų veikimo laikų turėtą revolverį. Išeidamas dar paklausė, kiek ten yra raudonarmiečių. Sužinojęs, kad du, liepė Marytei užbėgti pas Šalčius ir pakviesti juos pagalbon.

Kai, staigiai atidaręs duris, įėjo į kambarį, pamatė klaikų vaizdą. Vienas kareivis prie stalo glamonėjo besiginančią Stefą, kurios bliuzelė buvo perplėšta ir krūtinė apnuoginta, kitas ant lovos plėšė Onytės drabužius. Staigaus Jono atsiradimo jie net nepastebėjo.

Visų pirma Jonas metėsi prie lovos ir iš visų jėgų kirto raudonarmiečiui į pakaušį revolverio rankena. Tas, paleidęs savo auką, apsipildamas krauju, susmuko ant grindų. Tuo pačiu metu prie stalo pasigirdo šūvis. Jonas atsigręžęs pamatė, kaip Stefa atsistojo, laikydama rankoj ginklą, iš kurio vamzdžio dar teberūko dūmai, o jos priešas susmuko vietoj.

Stefa, besigrumdama su raudonramiečiu, su jo paties ginklu paleido jam į krūtinę šūvį. Viskas įvyko taip staigiai, jog Onytė net nesuprato, kas atsitiko, kad Stefos puolėjas taip greit, ją paleidęs, susmuko. Onytė visa drebėjo, negalėdama pratarti žodžio. Stefa laikėsi tvirtai: jos kiek pabalęs veidas rodė didelį ryžtą, o akyse žerėjo keršto liepsnelė. Raudonarmiečiui susmukus, ji, tvarkydama savo perplėštą drabužį, peržengė lavoną ir, prisiartinusi prie Jono, pasakė:

— Ačiū, Jonai! . . . Tepadeda tau Dievas! . . . Ir, apsikniaubusi ant stalo, pradėjo graudžiai raudoti.

Kai Marytė su abiem Šalčiais atbėgo, buvo tik po įvykio. Ant grindų gulėjo negyvi raudonarmiečiai, ir apsikniaubusi raudojo Stefa, tebelaikydama rankoj ginklą.

Išleidus iš klėties tėvus, pradėta tartis, ką daryti toliau: kur padėti negyvėlius ir kur dingti patiems, kad išvengtų bolševikų keršto.

Sutarė sutemus iškasti miške duobę ir lavonus palaidoti. Patys gi nutarė kaip galima greičiau pasitraukti į neokupuotą Lietuvos dalį. Prisidėjus abiem Šalčiam, visi pasiryžo, dar neišaušus kitos dienos rytui, leistis į kelionę.

Negalėdamas pasimatyti su savo sužieduotine ir su ja atsisveikinti, Jonas parašė trumpą laiškelį ir įdavė broliui, kad nuneštų:

"Elenute,

Šį laiškelį gausi per mano brolį Juozą. Kai jį skaitysi, aš jau būsiu toli nuo tavęs. Nepyk, kad negalėjau atsisveikinti asmeniškai Greit turėjau išvykti. Juozas viską paaiškins. Melskis, kad kelionė gerai pasisektų, ir neliūdėk! Tikėkimės, jog pavasarį, alyvoms pražydus, pasimatysime. Bučiuoju karštai."

Dar neišaušus rytui, dėdė Surdegis ir Šalčių tėvas visus išvežė į nežinomą kelionę. Graudus buvo atsisveikinimas. Stebėtinai šią sceną išgyveno Onytė. Vakar atrodžiusi visai sugniuždyta, šiandien ji laikėsi ramiai. Net motiną su Maryte ramino. Gal jos nuotaiką teigiamai veikė ta aplinkybė, kad drauge keliauja jos širdies išrinktasis Antanas Šalčius.

Jonas išsiklausė iš Uršulės savo antrosios sesers adresą, manydamas, jei nebus labai iš kelio, ją aplankyti, o jei galima, gal ir pernakvoti.

Visi trys vyrai ir Stefa turėjo ginklus. Onytė, niekada ginklo nevartojusi, atsisakė ir dabar. Važiuodami laikės vieni nuo kitų kiek atokiai. Nors arkliai buvo nekokie, bet, važiuojant geru žiemos keliu, nepajuto, kaip nuvažiavo apie keturiasdešimt kilometrų. Iki Jono sesers gyvenamosios vietos liko tik apie dvylika penkiolika kilometrų. Įvažiavę į vieną miestelį, užėjo į arbatinę, užsisakė arbatos ir, išsiėmę savo užkandžių, papietavo. Valgydami kalbėjos apie gyvulių kainas, pasiklausė kelio į gretimą miestelį, kur rytojaus dieną turėjo būti turgus. Tuo metu buvo daug visokių spekuliantų, tat po šia priedanga lengva buvo slėptis. Už miestelio savo palydovus paleido atgal. Likusią kelio dalį ėjo pėsti. Nėjo visi drauge, bet persiskyrė į dvi grupes: pirmojoj — Jonas su Stefa, antrojoj — abu Šalčiai ir Onytė. Taip pasiskirstė dėl to, kad kiekviena grupė turėtų po du ginkluotus žmones.

Temstant priėjo vienkiemį, kuris pagal Uršulės nupasakojimą galėjo būti Jono sesers Teofilijos. Palikę draugus pamiškėj, Jonas ir Stefa nuėjo į vienkiemį. Pririštas palei tvartą šuo pradėjo smarkiai loti. Šuniui puolant, išėjo iš trobos stambus vidutinio amžiaus vyras ir, pamatęs kieme nepažįstamus žmones, paklausė ko ieško.

— Ieškom Stasio Augulio, — pasakė Jonas.

— Aš esu Augulis!

— Ar tamstos žmona pagal tėvus Ramūnaitė?

— Taip!

— Aš esu jos brolis Jonas Ramūnas.

— Jėzus, Marija! . . .Tai kaip čia dabar . . .—nustebęs dėl netikėto susitikimo, net nepasisveikinęs, pašaukė iš trobos žmoną.

— Teofilija, eikš greičiau! Tavo brolis čia yra!

Iš trobos išėjo moteris, labai panaši į Jono seserį Uršulę, kiek jaunesnė. Iš nustebimo nežinodama, ką sakyti liko stovėti lyg suakmenėjusi. Jonas, priėjęs arčiau, pasakė:

— Aš esu brolis Jonas, kurio nepažįsti.

Sesuo, iš susijaudinimo negalėdama pratarti žodžio, Joną apkabino ir pradėjo bučiuoti. Stefa, atokiau stovėdama, laikinai liko visų užmiršta. Tik pirmam pasisveikinimo įspūdžiui atslūgus, Jonas ją supažindino su šeimininkais.

Troboj rado du vaikus — berniuką ir mergaitę, kurie su susidomėjimu stebėjo nepažįstamus svečius.

— Antanuk, Stefut! Čia jūsų dėdė, pasisveikinkit! — tarė motina ir klausiamai pažiūrėjo į Stefą.

— Tai mano bendrakeleivė. Sutarėm drauge pakeliauti po Lietuvą, — paaiškino Jonas.

Vaikai nedrąsiai sveikinos. Stefa, sveikindamasi su mergaite, pasakė:

— Tai mes bendravardės . . . Kiek tau metukų?

— Šešeri, — nedrąsiai atsakė mergaitė.

— Prašom nusirengti ir jaustis kaip namie, — paragino šeimininkas.

(Bus daugiau)

LIETUVIŠKIEM REIKALAM PASKYRĖ 68,000 DOL.

Lietuvių Fondo veikla

Kas galėjo tikėtis, kad štai lietuviškoji veikla Amerikoje susilauks tokios paramos? —Niekas! Kiek padėta triūso, kiek praposėdžiauta, prakalbėta, kai reikėjo rinkti aukas, rengiant kokį nors didesnį pasirodymą. Dabar štai — tūkstančiai patys ateina. Šiemet lietuviškiem kultūros reikalam paskirta 28,000 dol.

Tokią paramą suteikė tik Lietuvių Fondas, kuris auga iš visų aukų. Parama apčiuopiamai rodo, kad Fondas reikalingas. Fondas nori pasiekti milijoną dolerių. Tada kasmet lietuviškiem reikalam atiteks apie 70,000 dol. Kokia tai bus didelė parama!

Kad šios aukso dienos ateitų, reikia visų talkos ir visų aukos. Visi yra kviečiami tapti Fondo nariais ir įnešti 100 dol.

Baigiant praeitus metus, 1968 gruodžio 31, Fondas jau turėjo 515,226.85 dol. — buvo perkopęs per pusę.

Šiais metais dedamos pastangos, kad būtų pasiektas milijonas. Tiesa, tai nemaža, bet — jei norėsime — padarysime. Tokie Amerikos žydai Izraeliui šiais metais užsimojo surinkti 365 milijonus dol. Jie moka rinkti pinigus, turi ir tradiciją, ir žmonės ten aukoja kitaip. Ten privalu aukoti.

Nors mes ir neturim tradicijos, bet vis dėlto galime suaukoti. Reikia tik pajusti daugiau pareigos, ir tada bus tikrai lengva.

*

Dabar visur pradedamas vajus. Tegu būna jis našus ir gražus, nes tik tada, kai bus milijonas, galėsime pasikelti didesniem kultūriniam žygiam. Visų pareiga ir garbė reikalauja neatsilikti nuo Fondo ir nuo visų tautos žygių.

Daug kur bus rengiamos vakarienės ir per vakarienę suverbuojami nauji Fondo nariai. Chicagoje lapkričio 17 tokia vakarienė Fondui davė, 30,000 dol. Vakarienės ruošai buvo panaudotos visos geriausios jėgos, tad ir įplaukos buvo gražios.

Ir kiti miestai, kurie planuoja rengti banketus, vakarienes, tegu sutelkia visus į šį darbą. Kai bus platesni ir įvairesni komitetai, tada daugiau ir į tokias vakarienes ateis ir į Fondą įstos.

Kur geriausiai Fondas laikosi

Kai buvo Fondas suorganizuotas, lietuviškom kolonijom buvo nustatytos tam tikros kvotos. Kai kur tos kvotos gal kiek per didelės, bet — ką padarysi. Vistiek reikia surinkti. O surenkama ten greičiau, kur vienas žmogus atsidėjo tam reikalui. Philadelphijoje sėkmingai darbuojasi prof. J. Puzinas, kuris nuolat ir nuolat primena Fondo reikalus ir nuolat žmonių paprašo. Bostone sėkmingai pasireiškė Skudzinskas, uoliai surinkęs savo kvotą.

Savo kvotas surinko šios vietovės: Bostonas, E. Chicago, Lemont, Ill., Maspeth, N. Y., Philadelphija, Town of Lake, Ill., Millford, Del.

Laikas užsiregistruoti Fordhamo un-te

Fordhamo universitete dėstoma lituanistika vasaros semestre nuo 1957. Kursai tęsis 8 savaites, nuo birželio 16 iki rugpiūčio 9. Šios programos tikslas — duoti lietuviškam jaunimui tai, ko jis negali gauti šio krašto mokyklose, padėti jaunimui pagilinti gimtąją kalbą ir supažindinti su lietuvių literatūra ir kitomis kultūrinėmis vertybėmis.

Šos vasaros programa sustiprinta ir praplėsta: bus 2 kalbos kursai (undergraduate) ir 2 kalbotyros kursai (graduate). Studentam duodami kreditai. Studijuojantiem skiriamos stipendijos.

Šią vasarą dėstytojais kviečiami profesoriai: A. Sennas, A. Salys, A. Vasys, V. Čižiūnas ir asist. R. Salytė. Svečiais lektoriais kviečiami: dr. St. Bačkis, dr. J. Puzinas, dr. K. Ostrauskas, dr. A. Klimas, dr. A. Šlepetytė-Janačienė, prof. J. Brazaitis, dr J. Kazickas ir St. Barzdukas.

Jaunimas kviečiamas pasinaudoti tokia plačia programa. Užsiregistruoti iki balandžio 28. Jei iki to laiko neužsiregistruos pakankamas skaičius studentų, tai kursų nebus. Nesiregistruodami ne tik kad patys nepasinaudosite, bet užkirsite kelią ir kitiem savo draugam..

Jaunime, parodyk savo entuziazmą, nepabijok karštos vasaros, nei intensyvaus darbo. Čia ne tik studijuosite, bet ir jaukiai praleisite vasaros atostogas lietuviškoje aplinkoje. New Yorke nenuobodžiausite. Numatomos išvykos po New Yorko apylinkes.

Informacijų ir anketų reikalu kreiptis: The Lithuanian Program, Fordham University, Box AA, Bronx, N. Y. 10458.

Lietuvos kariuomenės kūrėjų-savanorių sąjungos centro valdybos nariai. Iš k. į d. M. Kiškus, J. Rapšys, A. Juodka, J. Švedas, sėdi pirm. dr. Kristupas Gudaitis. Nuotr. V. Noreikos

L.K.M. Akademijos leidiniai ir rėmėjai

Ł.K. Mokslo Akademija prieš Kalėdas išleido stambų — 625 pusl. mokslinių studijų veikalą — Metraščio IV-tąjį tomą. Tai Akademijos graži ir svari duoklė sukaktuviniais 1968 — Lietuvos laisvės kovos metais. Reikia džiaugtis, kad tai buvo ne vienintelis ir ne paskutinis jos pastangomis išleistas mokslinio pobūdžio veikalas. L. K. Mokslo Akademija dirba intensyviai toliau. Ji turi paruošusi spaudai dar kelis kitus tomus: Suvažiavimo Darbų VI-tąjį ir VII-tąjį tomą, plačią studiją apie vysk. M. Valančiaus Blaivybės draugiją, prof. dr. J. Griniaus studiją apie Lietuvos kryžius, Žemaičių vyskupijos bažnyčių įkūrimo ir jų aprūpinimo beneficijomis dokumentų rinkinį, Metraščio V tomą ir kitus. Visa tai išleisti labai reikia lėšų.

Suprasdami ir įvertindami Mokslo Akademijos pastangas ir jos vykdomų darbų svarbą, Akademijos moksliniam veikalam išleisti aukojo po 100 dol.: prel. dr. V. Balčiūnas ir kun. St. Yla; po 50 dol.: kun. A. Bortkevičius, kun. J. Girdis, kun. dr. Z. Smilga, kun. V. Dabušis, kun. J. Ruokis, kun. J. Kinta, kun. J. Pragulbickas, kun. dr. J. Velutis, kun. L. Budreckas, kun. dr. V. Cukuras; po 25 dol.: kun. V. Martinkus, kun. J. M., Zofija Šaulienė.

LK Mokslo Akademijos centro valdyba nuoširdžiai dėkoja aukotojam ir laukia jų daugiau. Aukas galima įteikt šiuo metu Amerikoje esančiam Akademijos centro valdybos sekretoriui kun. R. Krasauskui (jo adresas: Matulaitis Nursing Home, Thurber Rd., Putnam, Conn. 06260), kuris jas persiunčia Akademijos centrui į Romą.

NAUJOS LIETUVIŠKOS PLOKŠTELĖS

Nr. 1. Sol. V. Noreikos įdainuotos dainos ir arijos: Piovė lankoj, Vai ir prijojo, Kad aš ėjau ulytėlėn. Koks ten lengvas poilsėlis, Ralio karvytės mano, Generalią aš išginiau, Saulute motinute, užtekėk, Kai aš mažas buvau, Šiū namo, Lopšinė, Žvaigždutė, Stasys, Devintoji banga, Agnus Dei, Ave Maria ir Funiculi funicula. Išleista Montrealio "Krivulės", mono. Kaina 5 dol.

Nr. 2, Sol. V. Noreikos Lietuviškos dainos ir operų arijos: Kur bakūžė samanota, Ugnelė, arija iš "Meilės eliksyro", L'Arlesiana — Frederiko romansas, Nemunėlis, Arlekino serenada iš "Pajacų", arija iš "Rigoletto," Tris dienas, tris naktis, arija iš Toskos, Surdata N'Namuratto (A. Canio), Dicitencello Vuie — (F. Falvo), Bernužėli, nesvoliok, Pradalgėlis Išleista Toronte, stereo. Kaina 6 doleriai.

A. Šabaniausko įdainuota Nr. 3. Rose Mary — fokstrotas, Pasakykite mergelei —tango, Sunku gyventi — valsas, Pasakė — tango, Varpų daina — tango, Mano svajonė — valsas, Neliūdėk, motule — tango, Kai smuiku groji — tango, Siuntė motinėlė — valsas, Mariu-Marytė — valsas, Senjorita — valsas ir Saulėta diena—valsas. Mono kaina 5 dol.

Pupų dėdės ir dėdienės šokių-dainų rinkinys. Anūkų, Kretingos, Mariampolės, Pupų dėdės, Razaliūtės, Merkinės ir Obelių polkos. Sužadėtinių, Sekminių ir Gardus alutis valsai. Gieda gaideliai ir Gražus miško būdas — lengva muzika. Mono, kaina 5 dol.

.. **Lietuvos Aidai.** Charles Daubaro akordeonu įgrota 16 lietuviškos muzikos dalykėlių: Aguonėlė, Siuntė mane motinėlė, Palankėj, Laisvės varpo daina, Dzimdzi, Mikita, Atskrend sakalėlis, Ant kalno karklai siūbavo, Šią nedėlėlę, Plaukia Nemunėlis, Munšainiukas ir 5 lietuviškos polkos.

Aukuras: Kalėdos Lietuvoje, Tau brangi tėvyne, Lietuvos paukštelių daina, Tekėjo saulelė, Lopšinė lėlytei, Grįšim grįšim, Daina apie avižą, Dainuojanti jaunystė, Pavasaris, Rudenėlis, Žiema ir Vasarėlė: deklamacijos ir dainos su solistais. Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos mokinių choras, dirig. A. Mikulskio. Kanklininkam vadovauja O. Mikulskienė. Išleido Fine Music Records, Cleveland, Ohio. Stereo, bet galima naudoti ir mono. Kaina 5 dol.

Lietuviškos Vestuvės. Kupiškėnų vyresniosios kartos meno kolektyvo etnografinis vaidinimas, piršlybos, mergvakaris, užgėrų rytas, piršlio korimas, sodo pirkimas ir pačios vestuvės, atliekamos dainom, deklamacijomis ir pašnekesiais. Išleido Montrealio Mažosios Lietuvos Bičiulių draugija. Kaina 5 dol.

40 Lietuviškų Meliodijų įgrota su simfonijos orkestru: Iš rytų šalelės, Atskrend sakalėlis, Treji gaidžiai negiedojo, Ant tėvelio dvaro, Aš pasėjau linelius, Kur tas šaltinėlis, Ramovėnų maršas, Trijų seselių, Pasisėjau žalią rūtą, Kur bėga Šešupė, Plaukia žąselė, Ko liūdi putinėli, Gieda gaideliai, Lietuva brangi, Aš padainuosiu dainų dainelę, Tykus buvo vakarėlis, Kam šėrei žirgelį, Tylus vakaras, Ei, Lietuvos kareivėliai, Lietuvos himnas, Per tamsią naktelę, Pasėjau dobilą, Ar aš ne vyšnelė, Unčių tupi trys pulkeliai, Trys sesutės, Už jūrų marių, Ant kalno, Du gaideliai, O čia, čia, Oi lekia, lekia, Jojau dieną, Sutems tamsi naktužėlė, Aušta aušrelė, Šviesi pažarėlė. Tris dienas, Šią naktelę, Jai nerūpėjo, Vai tu žirge, Žalia girelė, Žalia liepelė, Garnys turi ilgą snapą ir Lietuviais esame mes gimę. Mono 2 dol. Stereo 4.50 dol.

G. Vasiliauskienės įdainuota: Vai gražu, Gėlės iš šieno, Lopšinė, Daina prie upelio, Išdykęs rudenėlis, Kregždutė, Lakštingalos giesmė, Kalnų piemenaitė, Pievoje žolelė žaliavo, Jei tu myli, Mergaitė ir paukštelis. Įrekorduota Australijoje su orkestru. Mono, kaina 6 dol.

D. Dolskio įdainuota Čigonės akys, Leisk man, Kariškas vaizdelis, Onyte, einam pašokti, Lietuvaitė, Sudiev, sudiev ir Aš myliu, fokstrotai, Gegužinė polkutė, Su armonika į Braziliją — lengva muzika ir Palangos jūroj nuskendo mano meilė. Mono, kaina 5 dol.

Lietuvos Nepriklausomybės 50ties metų paminėjimui prisiminti: Pulkim ant kelių; Marija, Marija; Šventas, Šventas; Malda už tėvynę; Lietuvos himnas; Graži tu mano tėvyne; Mano malda; Palikta šalis; Kur giria žaliuoja; Nemunas. Išpildo solistai ir parapijų chorai. Kalbos prel. Kemėžio, vysk. V. Brizgio, St. Bačkio, vysk. Boland, W. Rodino ir kit. Stereo, bet galima naudoti ir mono, kaina 5 dol. Išleido Dr. J. Stukas per Eurotone Int. Ltd.

. **Lietuviškos Giesmės**. Giesmė į Šiluvos Mariją, Varpas kad būčiau, Tėve mūsų, Šv. Kazimierai, Sveika Marija, Gailestingoji Marija, Sveika Marija, Motina Dievo, Mano malda, Iš šios mūs žemės, Skaisčiausioji Marija, Kad širdį tau skausmas, Jėzau pas mane ateiki. Išpildo sol. A. Brazis, L. Stukas su Žibuoklių moterų oktetu, akomponuojant A. Kačanauskui. Stereo, bet galima naudoti ir mono, kaina 5 dol. Išleido Dr. J. Stukas per Eurotone Int. Ltd.

Mano Gimtinė. Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys. Tėvynė Lietuva, Auksinis ruduo, Sningant, Rudens pasaka, Smalsuoliai, Du miestai, Kai tik vyšnios bals, Užuomarša, Lietuviškas letkis, Suk, suk ratelį, Vilniaus stogai, Trio baloje, Miško takais, Mano gimtinė. Išpildo sol. V. Noreika, D. Mažeikaitė, D. Cibulskytė, J. Baraanauskaitė, E. Kuodis ir kiti, orkestrui palydint. Išleido Montrealio liet. radijo val. vedėjas L. Stankevičius. Kaina 5 dol.

Palangos Juzė, ilgo grojimo Hi-Fi nauja plokštelė. Vaidina profesionalai aktoriai žemaičių tarme. RCA gamybos. Įvadas M. Jonynienės, angliškas tekstas S. Makaitytės. Kaina 5 dol.

Sol. Janina Liustikaitė įdainavo operų arijas ir dainas: Adriana Lecouvreur — muz. F. Cilea; Mefistofele — A. Boito, Perlų ieškotojai — G. Bizet, La Boheme — G. Puccini ir La Wally — A. Catalani. Mergaitės troškimas ir lietuviška daina—abi Fr. Chopin; Kur prapuolė tas kelelis ir Abejonės — Al. Kačanausko, Ne margi sakalėliai — J. Tallat Kelpšos, Tykiai, tykiai, viena liaudies daina, harmonizuota Br. Budriūno, ir Dobilėlis — A. Vanagaičio — V. Jakubėno. Mono, kaina 6 dol.

Lietuvos Senos ir Naujos Dainos: Įdainuota solistų ir choro 11 liet. dainų: Mergužėle brangi, Metai, Pavasario linksmybės, Barbutė ir Pilypas, Šią naktele, Prieš tolimą kelionę, Užstalės daina. Tinginė bobutė, Oi laukiau, laukiau, Oi, tu Jieva, Jievuže, Augu pas tėvelį Stikliukėli. Mono 2 dol. Stereo 4.50 dol.

Prof. Vytauto Bacevičiaus, kosminės modernios muzikos plokštelė, kur pats autorius kompozitorius atlieka 11 savo kūrinių su pianinu. Mono, kaina 5 dol.

Šios bei kitos lietuviškos muzikos plokštelės gaunamos Darbininko Spaudos kioske, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. (Siuntimui pridedama 50 c., Kanadoje 1 dol.).

PAS ROCHESTERIO LIETUVIUS (5)

LIEKNASIS PULKININKAS

PAULIUS JURKUS

Mano bičiulis, prof. Antanas Klimas, nuvedė pas pulkininką Raimundą Liormaną. Žinoma, būdamas drausmingas, jis turėjo nuvesti, nes jis yra vedęs pulkininko dukrą Danguolę. Vedė ne čia, Rochesteryje, bet Philadelphijoje, kai jis buvo ką tik išsiritęs iš studijų.

Pulkininkas gyvena nedideliam name, kurį, rodos, kulka pervertų kiaurai. Bet kartu ir patogu — visą namą greit apeini. Šeimininkas tuoj pasiteisina, kad namas mažokas:

— Gyvenu iš pensijos, dar ir į Floridą nuvažiuoju. Tai reikia mokėti tvarkytis.

Pulkininkas atrodo labai gražiai ir jaunai. Lieknas ir tiesus, žvalus. Visada geros nuotaikos. Vaikšto savo kambariuose, rašo laiškus senų dienų bičiuliam. Ir man parodė pluoštelį laiškų iš Erdmono Simonaičio.

— Įsivaizduok, mirė jis. O dar praeitą savaitę parašiau laišką.

Taip, Simonaitis, tas Klaipėdos krašto veikėjas, jau buvo miręs. Ir kitas anų dienų draugas, Jonas Budrys, Lietuvos gen. konsulas New Yorke, taip pat pasitraukęs iš gyvųjų tarpo. Kadaise ir su juo susirašinėjo.

Klaipėda pasidarė pulkininkui brangi kaip ir tėviškė. Čia jis ilgą laiką buvo viso Klaipėdos krašto komendantu, buvo aukšto rango kariškis, dideles sritis apžiūrėjo, daugel žmonių pažino, rūpinosi ir statė Lietuvą, saugojo ir globė ją.

Ant sienos kabo gera Klaipėdos uosto nuotrauka, įrėminta į brangius paauksuotus rėmelius. Ta nuotrauka kadaise kabėjo Lietuvos paviljone 1939 metų pasaulinėje parodoje N. Y. Pasiliko šiame krašte, ėjo iš rankų į rankas, kol kitas karys, Zigmas Raulinaitis, Kario redaktorius, prieš porą metų čia keliaudamas su paskaita, atvežė nuotrauką ir padovanojo ją buvusiam Klaipėdos komendantui.

Tikiu, kad ten, kur nors stalčiuose, yra ir kitų praeities suvenyrų, juk mielasis šeimininkas buvo savanoris kūrėjas. Tikriausiai turi ir Vyties kryžių, dar kokių Gediminų, Vytautų ordinų kokia dėžutė pripilta. O gal dar ir senesnių laikų ten surastum. Jis juk buvo 1917 Petrapilio lietuvių seime, prieš tai tarnavęs rusų kariuomenėje, dalyvavęs I-jame pasauliniame kare. Dar prieš anas karo dienas jis, baigęs Panevėžio mokytojų seminariją, buvo mokytoju. Gal daug praeities gražių nuotrupų, suvenyrų slepia jis, bet jis — kuklus, neparodo, neprisimena. Prisimena tik Birutę Novickienę iš New Yorko, su kuria dažnai telefonu pasikalba.

Nepriklausomos Lietuvos laikus jis praleido uniformuotas. Į karių eiles stojo tada, kai Lietuva vos vos kėlėsi iš dulkių. Ėjo visokias pareigas, buvo net krašto apsaugos ministerio adjutantu, vėliau baigė karininkų aukštuosius kursus ir iškeliavo tvarkyti karinių reikalų apskričiuose. Buvo komendantu Vilkaviškyje, Marijampolėje, Klaipėdos krašte. Buvo ir Raseinių komendantu.

Kai važiavau iš New Yorko, Jonas Rūtenis kalte įkalė: tik nepamiršk pasveikinti pulkininko Liormano nuo jo buvusio adjutanto.

Vežiau sveikinimus ir atidaviau tiesiai į rankas. Pulkininkas mielai prisiminė ir apsidžiaugė.

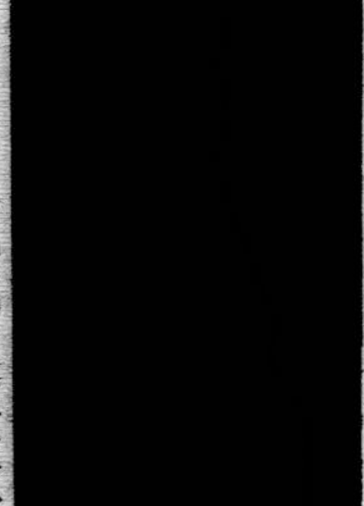

Pulk. R. Liormanas

Mum besikalbant, kėdėje snaudė katinas. Snaudė jis ramiai, nekreipdamas dėmesio, bet štai jaunieji, Klimo šeimos nariai, įgriuvo pas senelį. Ar skubėdami jie žinojo, kad čia gyvena pulkininkas? Gal būt. Bet ne tai rūpėjo šiuo metu. Traukė tas katinas, jų draugas, kurį nuglosto, panešioja, prišeria. Ir gera katinėliui, gera. Todėl jis, vaikus pasveikindamas, uodegą iškelia aukštai aukštai kaip radijo anteną.

Bet kur "babūnė"? Ar ne keista, kad taip jie vadina p. Liormanienę? Kur ji? Pasirodo, kad visai savaitei išsidangino pas dukrą Klimienę, kur keturi vaikai, kur ligų kiekiai nemaži, kur reikia pagalbos. O kas greičiau atskubės, jei ne močiutė?

Pas džentelmeną Juozą

Sustojome ties gražiais namais. Languose daug saulės, pavasariško ramumo. Sekmadienis juk, kada ir gatvės tingi pajudėti.

Čia gyvena Juozas Saladžius ir jo žmona Danutė. Įeini, ir taip švaru, taip jauku ir draugiška. Vaikai žiūri į svečius, mandagiai pasisveikina. Jų kalba graži, taisyklinga, be kokių akcentų.

Iš karto pasijauti, lyg patekęs už saugaus pylimo, kur nepasiekia svetimos įtakos. Tikrai — Juozas Saladžius apsikasė pylimu, kad išsaugotų tradicijų vertybes.

Tiesa, tai nebuvo svečiavimosi metas, bet ką gali padaryti, kai esi atvažiavęs iš taip toli, taip retai sutinki tokius gerus, džentelmeniškus žmones. Tuo laiku namus buvo palietęs gilus liūdesys — buvo miręs brolis — Vytautas Saladžius. Dar tebebuvo jo šermenys. Ir Danutės, Juozo žmonos, tėvelis (Januškevičius) mirė rudenį. Taigi, liūdesys pats savaime ateina į namus, ir nuo jo negali atsikratyti, nes su tais žmonėmis gyvenai, juos mylėjai ir staiga jų netekai. Bet ką darysi — tokia jau žmogiškoji drama, — reikia visur ištesėti.

Stebėjausi ir Juozu Saladžiumi, kuriam paskutinės savaitės dėl brolio ligos buvo sunkios. Dabar — jo mirtis, bet Juozas pasiliko džentelmenas, visus maloniai priėmęs, su įprastu ramumu patarnavęs, pasidžiaugęs visu geru. Jis yra pulkininko P. Saladžiau jauniausias sūnus. Pats pulkininkas mirė prieš porą metų, čia, Rochesteryje. Likusi našlė Bronė Saladžiuvienė važiuoja per savo vaikus, juos globodama, padėdama. Ji nuolat gyvena Rochesteryje, bet dažnai nuvažiuoja į Baltimorę pas dukrą dr. Danutę Kasaitienę. Iš ten parskubėjo, kai tik sunkiai susirgo jos sūnus Vytautas.

Toji Vytauto Saladžiaus mirtis buvo palietusi visus, nes daug ką jis pažino ir visiem paliko bičiulystės šviesų prisiminimą. Teko stebėti, kaip žmonės apie jį kalbėjo, kaip lankė šermeninėje ir kaip rengėsi palydėti į kapines. Visa tai rodė, kad žemėje, gal šitame Rochesterio mieste, tebėra draugystė, tokia šviesi ir gera. drangystė, kuri palengvina sunkius gyvenimo momentus.

Sutiktieji

Per tas dvi dienas teko sutikti tikrai daug žmonių. Vieni buvo visai nauji, kiti — sutikti kažkada, kažkur.

Priėjo **Kazimiera Miškinienė**. Ši pavardė gal daug ir nesako, bet ji yra poetė — **Nerima Narutė**, išleidusi eilėraščių rinkinį "Relikvijas". Seniai ją sutikau, redakcijos laiškuose radau ją ir skatinau rašyti. Ji išaugo, pasidrąsinusi rašė ir sudėjo rinkinį. Ir dabar, tame salės triukšme, ji kalbėjo apie poeziją, bijodama ar kas išeis iš jos eilių. Ir vėl įdėjau padrąsinimą į jos delną, kad būtų ištverminga. Atvedė ji ir sūnų parodyti. Sūnus jau studentas. (Jos pirmasis vyras Bulsys mirė pakirstas bene vėžio prieš keletą metų, paskui ištekėjo už Kęstučio Miškinio, kuris ilgai buvo užgaišęs Vokietijoje ir neperseniausiai iš jos atkeliavo į Rochesterį).

Kalbėjausi su **Zenonu Nomeika**, žinomu vargonų virtuozu. Ir vis klausiu, kodėl jis įsitvirtino Rochesteryje. Kitur gal būtų buvę didesnės galimybės išnešti vargonus į didelį teatrą. Kalbėjausi su **Vytautu Zmuidzinu**, tokiu draugišku, ramiu ir atsidavusiu lietuviškiem reikalam.

Bet štai priėjo tokiu šviesiai žaliu paltu apsivilkusi dama. Ji neprašė, kad ją pažinčiau. Pasisakė pavardę iš karto, ir taip dar buvo sunku. Dieve mano, ji siekė tokius laikus, kai mum niekas nerūpėjo. Ji tąsyk buvo **Bronė Jomantaitė** dabar **Jokubonienė**. Jau ir dukra ištekėjusi, du sūnūs studentai. Prisiminiau tik tada ją, kaip pasakė kitą pavardę, likusio ten, Lietuvoje.

Ir iškilo prieš akis vaidinimas "Aušros sūnūs". Ji su tuo Liuduku vaidino "Aušros sūnus", mūsų mažam miestelyje. Ir kaip tada mum patiko. Buvau tąsyk pačiose pirmose gimnazijos klasėse, ir viskas buvo labai įdomu ir miela. Patiko tie "vaidilos", šaulių būrys, kuris

(nukelta į 5 psl.)

PLB VALDYBOS PASITARIMAI SU VLIKo PIRMININKU

Kovo 14-16 Clevelande lankėsi Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas. Pagrindinis kelionės tikslas — atsakymas į PLB valdybos kvietimą dalyvauti jos kovo 15 posėdy. Šį tikslą plačiau iš ryškino ir sukonkretino St. Barzdukas, savo žodžiu svečią pristatydamas PLB valdybos posėdžio dalyviams. Visi tautiniai, kultūriniai, visuomeniniai bei politiniai mūsų rūpesčiai pažymėti išlikimo grėsme: išsilaikysim ar išnyksim svetur? ar pati tauta atlaikys komunistinimo bei rusinimo spaudimą? Kaip ir kada mūsų tautai grįš valstybinė nepriklausomybė? Dėl to šiems rūpesčiams spręsti reikia visų suderintų pastangų. Jos negalimos be tarpusavio ryšių be pasikalbėjimų, be geresnio vieni kitų pažinimo. Štai kodėl reikia pozityviai vertinti Vliko pirmininko atvykimą į PLB valdybos posėdį. Svečias rodo daug teigiamos iniciatyvos bei paslankaus judrumo išlaikyti gyvą Lietuvos laisvės bylą politinėj pasaulio scenoj, iš kitos pusės PLB valdybai skiriamas uždavinys rūpintis ne tik pasaulio lietuvių švietimo, kultūros, bet ir politikos veikla, šiuo reikalu bendradarbiaujant su kraštų bendruomenėmis ir visų kraštų kitais lietuvių veiksniais, visų pirma su Vliku.

Iš tikrųjų PLB v-bos pasikalbėjimai su Vliko pirmininku dr. J. K. Valiūnu buvo naudingi ir išsklaidė kai kuriuos "mitus", sąmoningai ar nesąmoningai skleidžiamus mūsų visuomenėj.

JAV LB Ohio apygardos valdyba sekmadienį, kovo 16, šv. Jurgio parapijos salėje tuoj po pamaldų sušaukė Clevelando lietuvių visuomenės susirinkimą, kur buvo prisimintas bei pagerbtas miręs PLB valdybos pirm. a.a. Juozas Bačiūnas ir sudarytos sąlygos padaryti Vliko pirm. dr. Valiūno ir naujai išrinkto PLB valdybos pirm. St. Barzdžiko pranešimams. Vliko pirmininkas plačiau kalbėjo apie savo keliones ir jų vaisius, PLB valdybos pirmininkas supažindino su jos vakarykščio posėdžio duomenimis. Bendruomeninę susirinkimo dalį tvarkė dr. A. Butkus, Vliko pirmininką susirinkimui pristatė J. F. Daugėla.

Vliko pirm. dr. Valiūnas šeštadienį, kovo 15, buvo susitikęs su politinių grupių Clevelando veikėjais šiam tikslui surengtuose viešbuty pietuose, o laisvu laiku padarė eilę vizitų.

NEW HAVEN, CONN.

The **New Haven Register,** vietinis dienraštis, įsidėjo lituanistinės mokyklos vyriausios grupės mokinių paruoštą medžiagą apie Lietuvą, Vasario Šešioliktąją ir lituanistinę mokyklą. Kad ir labai sutrumpintai, bet parašė, kada, kur ir kaip Vasario Šešioliktoji bus minima.

Lietuvių dienoj Mohawk kalnuose kovo 1 dalyvavo keturi kolonijos jaunuoliai: Gita Merkevičiūtė, Vaiva Vėbraitė, Danguolė Jonynaitė ir Linas Lipčius. Išvyka visi labai patenkinti.

Elžbieta Kazokienė, A.L.R. K. Mot. s-gos 33 kuopos narė, netikėtai mirė. Vakare, niekuo nesiskųsdama, atsigulė ir kitą dieną nebepabudo.

Šv. Kazimiero minėjime Hartforde, kurį surengė katalikių moterų 17 kuopa, dalyvavo ir mūsų kuopos kelios narės. Minėjimo pelnas paskirtas bažnytinei šalpai.

Romualdas Samulis, žinomas namų statybos kontraktorius Northforde, negalėjęs dalyvauti Vasario 16 minėjime, savo auką (didžiausią kolonijoj —50 dol.) įteikė vėliau, skirdamas ją visą Lietuvių Bendruomenei.

Kun. Vytauto Bitino ir Eleonoros Bitinaitės-Samulienės motina mirė Lietuvoj. Kovo 15 Šv. Kazimiero liet. bažnyčioje už jos vėlę sūnus aukojo gedulingas mišias.

L.M.K. Federacijos vietos klubo susirinkimas įvyko kovo 9 V. ir L. Mackevičiūčių bute. Neatvyko viena narė. Paskutinio susirinkimo protokolą perskaitė klubo sekretorė dr. G. Vėbrienė. Dail. L. Židonytė padarė papildomą pranešimą iš L. M. Federacijos suvažiavimo. Iš Pabaltijo moterų tarybos metinio suvažiavimo New Yorke kovo 2 pranešimą padarė pirmininkė ir, smulkiau, S. Valiukienė. Pabaltijo dailininkių moterų parodoj dalyvavo ir klubo pirmininkė dail. L. Židonytė. Pranešta, kad Salomėja Valiukienė pakviesta nare į Pabaltijo moterų tarybą. Paskaityta ištrauka iš Eltos biuletenio, kaip Vasario 16-toji buvo minima Lietuvoj.

Dailininkių Lijolės Židonytės ir Dalios Ramanauskaitės-Jensen meno paroda su paskaita ir vaišėmis bus ruošiama vietoj anksčiau numatyto koncerto. Abi dailininkės yra turėjusios individualines parodas pas amerikiečius ir dalyvavusios daugelyje grupinių parodų. Vietiniai ir apylinkės lietuviai nėra turėję geros progos dailininkių kūrybą iš arčiau pažinti. Jei viskas eis numatyta tvarka, paroda turėtų įvykti gegužės 26, per Sekmines.

Perrinkta L.M.K.F. v-ba: L. Židonytė, dr. G. Vėbrienė, V. Mackevičiūtė. Atsiradus nenumatyto darbo ir reikalui esant, narės pasižadėjo valdybai talkinti. Kitas susirinkimas įvyks balandžio 27, pas Vladą Žemliauskienę. Po šio susirinkimo mielos namų šeimininkės Mackevičiūtės suruošė vaišes su skaniais užkandžiais.

Albina Lipčienė

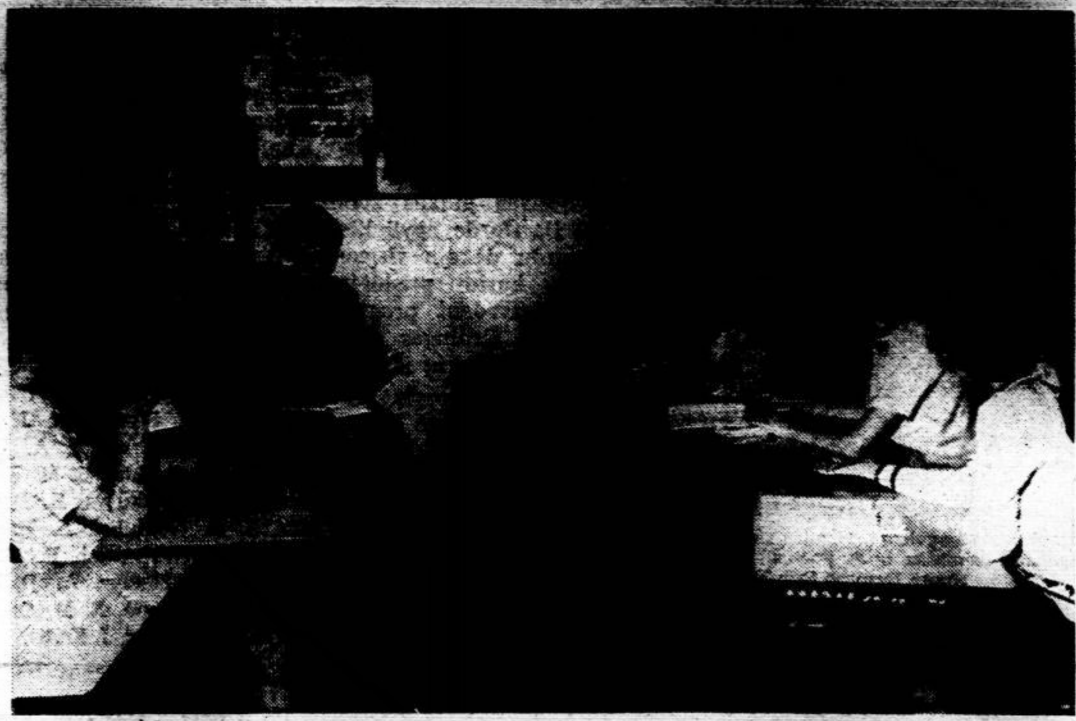

New Haveno lituanistinės mokyklos vyriausia grupė su mokytojomis ruošia programą Vasario 16-tai
Nuotr. St. Lipčiaus

Waterbury, Conn., susiorganizavęs komitetas Putname statomai Neringos stovyklai remti. Iš k. į d. Kęstutis Dumčius—pirm., Aldona Raugalienė, Viktoras Vaitkus, Julija Puodžiukaitienė ir Juozas Kazlauskas. (Nuotraukoje trūksta M. žukienės.) Komitetas telkia platų tėvų ir rėmėjų būrį ir balandžio 12 rengia pavasario balių.

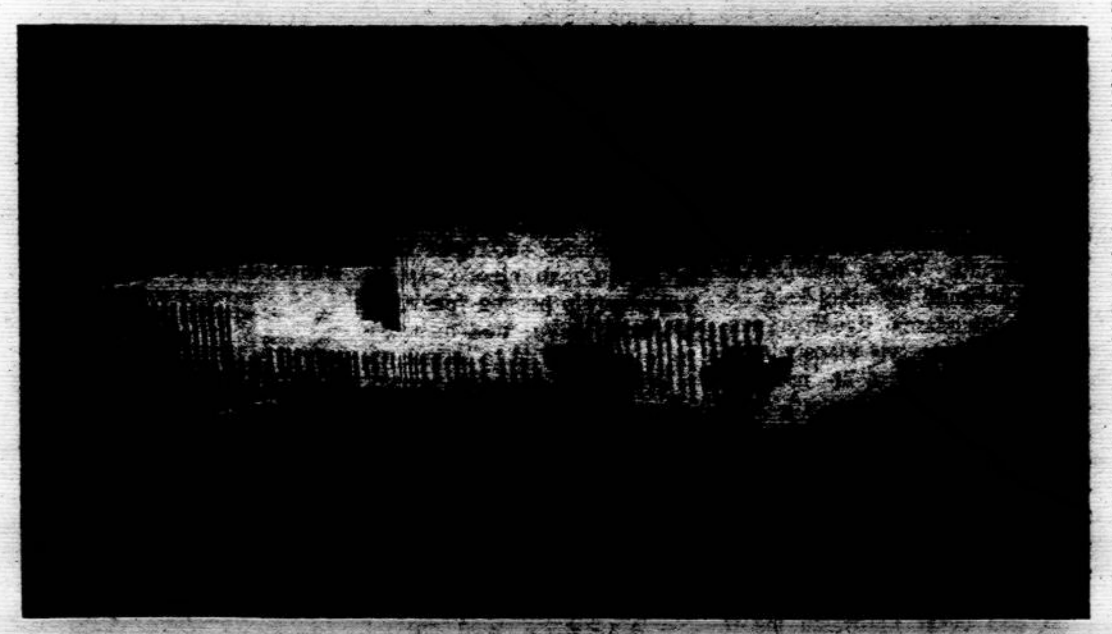

Kultūros Židinio pradinio plano modelis, darytas archit. Adolfo Tyliaus. Planuojama salė, lituanistinės mokyklos patalpos, organizacijoms kambariai, biblioteka, meno galerija, spaustuvės, redakcijų bei administracijų patalpos, koplyčia, vienuolynai. Šis planų modelis bus toliau vystomas ir tobulinamas, tiek viduj, tiek išorėj.
Nuotr. R. Kisieliaus

Mielas Lietuvi, JAU LAIKAS — paremk Pranciškonų pastangas pastatyti

KULTŪROS ŽIDINĮ
NEW YORKE

Pranciškonų Kultūros Židinys tarnaus visiems lietuviams dėlto visų prašome kiek galint didesne auka prisidėti prie jo STATYBOS FONDO.

- -

TĖVAMS PRANCIŠKONAMS BROOKLYNE (BUILDING FUND)

Siunčiu auką .... statybų fondui ir prašau įrašyti mane (mūsų šeimą / mūsų mirusiuosius) į:

☐ Garbės fundatorius ($1000) ☐ Fundatorius ($100)

☐ Amžinuosius narius ($500) ☐ Rėmėjus (mažesnė auka)

Pasižadu iš viso paaukoti ateityje statybų fondui ....

ADRESAS ....

.... Zip Code ....

Visoms aukoms atskaitoma mokesčiai (Tax Deductible)

Cleveland, Ohio

Iš teisininkų veiklos

Lietuvių Teisininkų Draugijos Clevelando skyriaus metinis narių susirinkimas buvo vasario 23 Jono ir Nelės Mockų namuose. Jį atidarė skyriaus pirmininkas Juozas Krygeris, susirinkimui vadovavo J. Mockus, sekretoriavo L. Leknickas.

Padaryti apyskaitiniai pranešimai. Skyriaus valdybą sudarė: pirm. J. Krygeris, sekr. P. Mikšys ir ižd. A. Gailiušis. Per metus buvo keturi susirinkimai, nagrinėti teisiniai klausimai. Susirinkimai buvo skyriaus narių butuose. Visi nariai yra įsitraukę į visuomeninę veiklą įvairiose organizacijose.

Iždininkas A. Gailiušis padarė metinę apyskaitą. Skyrius įstojo į Liet. Fondą, įnešdamas šimtinę. Tikimasi, kad ateityje bus didinamas skyriaus įnašas.

Naujon valdybon slaptu balsavimu išrinkti trys, kurie pareigom pasiskirstė: pirm. J. Krygeris, sekr. A. Gailiušis, ižd. J. Mockus.

Klausimuose pasisakyta dėl bendradarbiavimo su pavergta Lietuva, išryškinta, kad Maskva siekia lietuvių suskaldymo. Susirinkimas baigtas kavute.

Iš LKDS skyriaus veiklos

Vasario 23 šv. Jurgio lietuvių parapijos mokyklos klasėje įvyko Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos Clevelando skyriaus susirinkimas. Jį pradėjo skyriaus pirm. P. Tamulionis. Pagerbtas miręs Krikščionių Demokratų Sąjungos veikėjas adv. Stasys Gabaliauskas.

Susirinkime svarstytas LKDS centro komiteto pirm. Algio Kasulaičio pranešimas, kur buvo prisiminti A. Pautieniaus paruošti du memorandumai. Tie memorandumai prieš Vasario 16 buvo išsiuntinėti JAV senatoriam, kongresmanam ir valstybės atsakingiem pareigūnam. Memorandumas buvo paskelbtas Kongreso rekorduose.

Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos istoriją sutiko redaguoti dr. D. Jasaitis.

Pasisakyta ir dėl bendradarbiavimo su pavergta Lietuva, išryškinant, kad Maskva nori suskaldyti lietuvių veiksnius, kurie kovoja dėl Lietuvos išlaisvinimo.

L. Žvirkalnis

WORCESTER, MASS.

Šv. Kazimiero parapijos deimantinis jubiliejus

Kaip jau buvo spaudoje rašyta, šiemet Šv. Kazimiero parapija švenčia deimantinį jubiliejų (1894-1969). Sukakčiai paminėti iš įvairių parapijos organizacijų atstovų yra sudarytas komitetas, kuris kovo 1 buvo susirinkęs į posėdį. Posėdžiui vadovavo klebonas kun. Jonas Jutkevičius.

Numatyta išleisti jubiliejinę knygą su trumpa parapijos ir jos organizacijų istorija. Išleidimu apsiėmė rūpintis A. Miner, o istoriją parašys Pr. Pauliukonis. Knyga turi būti atspausdinta iki spalio pradžios.

Svarbiausias parapijos jubiliejaus minėjimas numatytas spalio 19, sekmadienį. Tą dieną 11:30 val. J. E. Worcesterio vyskupas Bernardas Flanagan aukos pontifikalines mišias 4 val. bus iškilmingas pokylis.

Gegužės 23, penktadienį, vakare Holy Name mokyklos salėje rengiamas koncertas, kurio programą atliks iš parapijos kilę solistai: R. Jakutis ir Lilija Mickevičiūtė - Mernik. Koncerto reikalais rūpinasi Ch. Tagminas, Massachusetts valstijos atstovas.

Rugsėjo 7-8 Jono Reinikio sodyboje, Milbury, numatyta šeimyninė gegužinė. Gegužinės reikalais pasirūpinti pavesta St. Valinskui-Walinsky.

Lietuvių Bendruomenės susirinkimas

Kovo 2 Šv. Kazimiero parapijos salėje įvyko metinis LB vietos apylinkės narių susirinkimas, kuris pradėtas kun. J. Jutkevičiaus malda. Susirinkimui vesti pakviestas J. Pipiras, sekretoriauti — Vl. Židžiūnas.

Apylinkės veiklą nušvietė v-bos pirmininkas Pr. Stanelis, kurio pranešimas buvo jau iš anksto atspausdintas. Praeitais metais valdybą sudarė pirm. P. Stanelis, vicepirm. A. Glodas, parengimų vadovas Pr. Račiukaitis, sekr. Vl. Židžiūnas, ižd. K. Podolskis, rezoliucijų vadovas J. Starėnas; revizijos komisiją — kun. J. Steponaitis, J. Matusaitis ir A. Tomkus.

Aušros Vartų parapijoj veikia šeštadieninė mokykla. Jos vedėju yra J. Baškys; mokytojais — J. Dabrilienė, V. Dabrila, V. Burdulis, E. Pauliukonienė. Mokyklą lankė apie 50 vaikų; galėtų būti ir daugiau.

Kultūros Klubo valdybą sudaro A. Zenkus, Pr. Račiukaitis ir A. Venclauskas. Tautinius šokius veda Saulė Staškaitė. Lietuvių Fondo įgaliotinis yra J. Matusaitis. Prie jo veikia ir komitetas, kurio pirmininkas yra Vl. Židžiūnas, vicepirm. — K. Adomavičius, sekr. — E. Gorodeckienė. Jungtinio Finansų Komiteto skyriaus pirmininkas — J. Tamašauskas, nariai — kun. J. Jutkevičius, kun. J. Steponaitis, P. Molis, P. Račiukaitis ir J. Pipiras. Tautos Fondo įgaliotinis — Pr. Pauliukonis.

Lietuvių Fondui 200 dol. įmokėjo Maironio pk., po 100 dol. — V. Kamaitis, V. ir Morris Dellard, V. ir V. Matusaičiai, J. ir J. Miliauskai, K. S., po 50 dol. — J. Pipiras ir Pr. Pauliukonis.

Revizijos komisijos protokolą perskaitė J. Matusaitis. Kasa vedama tvarkingai.

Baigdamas pranešimą, Pr. Stanelis pastebėjo, kad LB rytinio pakraščio suvažiavime buvo nusiskųsta, jog lietuvybė silpnėjanti, tuo tarpu Worcesteryje, jo manymu, stiprėjanti. Prie jos stiprėjimo daug yra prisidėję kun. J. Jutkevičius, kuris yra LB tarybos vicepirmininkas, ir Aušros Vartų parapijos klebonas kun. M. Tamulevičius.

Pranešimas apie Australijos lietuvius

Kun. J. Jutkevičius, sausio mėnesį lankęsis Australijoj, susirinkime padarė pranešimą apie Australijos lietuvių veiklą. Susidaręs įspūdis, kad jų dauguma yra gerai įsikūrę ir niekur nebenori keltis. Kaip visame pasaulyje, taip ir ten esąs labai aktualus jaunimo nutautėjimo klausimas.

Nauja LB valdyba

Naujai išrinktoji LB valdyba pasiskirstė pareigomis: pirmininkas — Pr. Stanelis (šešti metai iš eilės), vicepirmininkas K. Čėsna, parengimų vadovas — Pr. Račiukaitis, sekretorius — Vl. Židžiūnas, iždininkas V. Dabrila, valdybos nariai — J. Tamašauskas ir Pr. Pauliukonis. Atstovai į Worcesterio lietuvių organizacijų tarybą —V. Dabrila ir K. Podolskis. Revizijos komisija palikta ta pati.

Pr.

Pas Rochesterio lietuvius

(atkelta iš 4 psl.)

auklėjo, statė Lietuvą. Ir ji, ta Bronytė, kukli mergaitė buvo statytoja—ji vaidino "Aušros sūnus", kad kitiem būtų šviesiau, kad kiti labiau tikėtų Lietuva.

Paskui metai ėjo, suteikdami rimtumo. Grįžęs iš mokyklų, į miestelį mažą, radau taikias gatves, taikius namus ir taikius žmones. Tų žmonių tarpe buvo ir ji, dabar sutiktoji. Ir būčiau neprisiminęs, jei nebūtų atėjusi ir užkalbinusi. O nūnai matau, kaip traukiasi scenos uždanga ir prasideda "Aušros sūnūs". Matau žibalinę lempą ir tokius rimtus žmones. Girdžiu ir jų kuždesį. Girdžiu ir matau juos, nes ir aš esu savos žemės sūnus.

(Bus daugiau)

IŠ VISUR

— **Lietuvos Kankinių koplyčios** meninis paruošimas ir realizavimas reikalauja laiko ir darbai nebus užbaigti prieš birželio mėnesio pabaigą, kaip pradžioje buvo tikėtasi. Koplyčios įrengimo komitetas kovo 12 d. posėdyje, dalyvaujant Lietuvių Kunigų Vienybės, A. L. Katalikų Federacijos, besiformuojančio pasaulio lietuvių katalikų centro atstovam, išklausius visos eilės aukotojų nuomones, nutarė visuomenei pranešti: 1. Nežinant tikslios datos, kada įvyks koplyčios dedikacija, daugelis aukotojų negalėtų tame įvykyje dalyvauti. 2. Nebūtų įmanoma šventei tinkamai pasiruošti. 3. Dėl tų motyvų koplyčios dedikacijos laikas atidedamas 1970 birželio 28 dienai.— Lietuvos Kankinių koplyčios Komitetas.

— **Česlovo Janušo** tapybos paroda kovo 29-30 rengiama šv. Juozapo mokyklos salėje, 29 John St., Waterbury, Conn. Išstatoma virš 70 aliejinės ir akvarelinės tapybos kūrinių. Parodos metu bus pademonstruotas spalvotas 50 minučių filmas, kur bus pavaizduotas dailininko tapybos vyksmas bei jo parodos Chicagoje, Clevelande, Bostone ir kitur. Lankymo valandos: kovo 29, šeštadienį nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro. Kovo 30, sekmadienį, nuo 9 v. ryto iki 5 val. vak. Filmas rodomas šeštadienį 7 val. vak. Parodos atidarymas šeštadienį 10 val. ryto. Dailininką pristatys "Spaudos" knygyno savininkas ir visuomenininkas Viktoras Vaitkus. Parodą ruošia L. B. Waterburio apylinkės valdyba, kuriai pirmininkauja Juozas Valkauskas.

— **J. Jasaitis** (pirm.), J. Bertašius ir A. Juškevičius (vicepirm), Pr. Lukas — Lukoševičius (sekr.), K. Radvila (iždininkas), V. Šadauskas (jaunimo sekc. vadovas) ir J. Vaičiūnas (informacijos vadovas) rūpinasi Informacinio Antikomunistinio Seminaro organizavimu.

— **Naujas darbų rinkinys.** IV-jai Dainų šventei ruošti Muzikinė komisija, pritariant JAV LB centro valdybai, numato išleisti suaugusių ir lituanistinių mokyklų chorams naują dainų rinkinį. Lietuviai kompozitoriai yra prašomi atsiųsti savo dar neišleistas naujesnes suaugusių bei vaikų chorams dainas Muzikinės komisijos pirmininkui muz. Petrui Armonui, 4538 So. Hermitage Ave., Chicago, Ill., 60609. Vaikų chorams dainos turi būti atsiųstos iki 1969 birželio 1, suaugusių chorams iki 1969 rugpiūčio 1. Kompozitoriai yra prašomi pagal pačių pasirinktus tekstus sukurti dar ir visai naujų dainų. Už panaudotas rinkiniui dainas kompozitoriams pagal finansines išgales bus išmokėti honorarai. — Muzikinė Komisija.

— **Chicagos Lietuvių Tautinis Akademinis sambūris,** kuriam šiuo metu pirmininkauja Kazys Kasakaitis, Pedagoginiam Lituanistikos Institutui paskyrė 1000 dol. Per paskutiniuosius kelerius metus šis sambūris Institutui jau yra paskyręs per pusketvirto tūkstančio dolerių reikalingom mokomosioms priemonėms įsigyti. Viena iš tokių priemonių, už kurią sumokėjo 1,500 dol., yra multiplikatorius mokomajai medžiagai multiplikuoti. Be tos mechaninės priemonės šiuo metu jau būtų nebeįmanomas techninis švietimo darbo atlikimas. Todėl LTA sambūriui, kaip vienam iš stambiausių mecenatų metas iš meto lengvinančiam mūsų jaunosios šviesuomenės ugdymo darbą, Institutas reiškia gilią padėką.

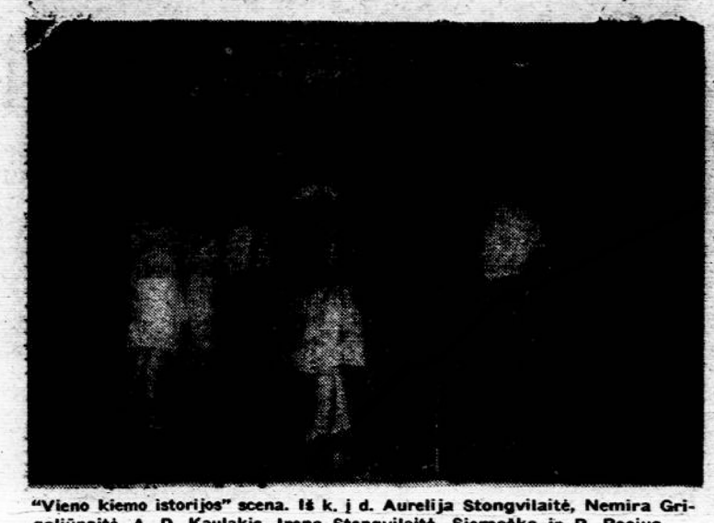

"Vieno kiemo istorijos" scena. Iš k. į d. Aurelija Stongvilaitė, Nemira Grigaliūnaitė, A. D. Kaulakis, Irena Stongvilaitė, Siemaška ir P. Pocius.
Nuotr. Damazo Brauklio

Scena iš "Vieno kiemo istorija" — Petras Pocius ir Aurelija Stongvilaitė. Nuotr. Damazo Brauklio

MIAMI, FLA.

Pirmas lietuvių vaidinimas

Didelės kultūrinės naujovės sulaukė miamiečiai lietuviai, kai pirmąjį kartą buvo suvaidinta neseniai mirusio a.a. Antano Rūko komedija "Vieno kiemo istorija". Lietuvių piliečių klubo scenoje išvydome veikalą, atliktą Miami lietuvių artistų mėgėjų būrelio.

Nors komedijos siužetas apima seniai praėjusius laikus iš lietuviško miesto smulkaus gyvenimo, vienok spalvingai, sodriai ir gyvai atkurta tų laikų gyvenimo iškarpėlė linksmai nuteikė beklausančius žiūrovus: daug plota, vėliau širdingai sveikinta, nes tikrai nelaukta tokio gero vaidinimo.

Visi be išimties vaidino gerai. Gal niekas ir nesitikėjo, kad tokia jaunutė, grakšti Aurelija Stongvilaitė puikiai suvaidintų suvedžiotos girtos mergaitės rolę! Ir jos sesuo Irena Stongvilaitė buvo įdomi savo rolėje.

Nelaukta taip pat, kad gražios rezidencijos savininkas A. D. Kaulakis, jau nebe šešiolikmetis jaunuolis, tokiu jaunatvišku entuziazmu organizuotų vaidinimą ir pats puikiai suvaidintų visuomenės veikėjo rolę. Pasirodo, kad jis visą savo jaunystę vaidindavo lietuvių scenoje.

Patyręs aktorius ir puikus deklamatorius Vytautas Siemaška šį veikalą režisavo ir pats gražiai vaidino. Dideliu solidarumu ir pasiaukojimu sceniniam menui dalyvavo visa Grigaliūnų šeima, neperseniai atsikėlusi iš Kolumbijos. Muzikas Adomas Grigaliūnas su žmona Sofija ir dukterimis: dr. Jolanda ir dr. Nemira. Visi buvo apmąstę ir įsijautę į savo roles ir jas atliko be priekaišto, taip pat ir P. Pocius iš Hollywoodo. Sufleravo dr. Jolanda Grigaliūnaitė.

Vaidinimui pasibaigus, klubo pirmininko žmona O. Valaitienė apdalino vaidinusias moteris gėlių puokštėmis. Fotografavo ir puikias spalvotas nuotraukas padarė Damazas Brauklys, apsigyvenęs Miami Beach savo rezidencijoje.

Publikos susirinko nemaža, bet dar ne visi miamiečiai turėjo galimybę pamatyti šį veikalą. Tad A. Rūko komedija bus dar kartą suvaidinta kovo 30 lietuvių piliečių klube. Teko patirti, jog to paties vaidinimo reikalu eina pasitarimai su netolima St. Petersburg, Fla., lietuvių kolonija.

J. Narūnė

Vėžių akys

Šviečiantieji vėžiai turi dvejopas akis. Jų akis sudaryta iš dviejų akių. Vienomis akimis vėžys naudojasi, kai pakyla į viršutinius vandens sluoksnius, kur yra pakankamai saulės šviesos. Kai jis nusileidžia į gilumą, kur tenka naudotis savo paties skleidžiama šviesa, tada jis mato kitomis akimis, kurios pritaikytos savajai šviesai.

RADIJO PROGRAMOS

Lietuvos Atsiminimų Radio Valanda
NEW YORKE
Šeštadieniais nuo 5 iki 6 val. WEVD 1330 Kil. 97.9 Mg. Fm. Direktorius Dr. Jokūbas J. Stukas, 1016 Schleifer Rd. Hillside, N.J. 07205; tel. 201-289-6878.

Laisvės Žiburys — NEW YORK — Lietuvių ir anglų kalbomis sekmadieniais 2-3 val. popiet WHBI 105,9 FM banga. Vedėjas: Romas Kezys, TW 4-1288, 62-15 69th Pl., Middle Village, N.Y. 11379.

BOSTON. MASS
Vedėjas
STEP. MINKUS
WLYN — 1360 kilocycles
ir FM 101.7 banga
Sekmadieniais nuo 1 - 1:30 val. p.p.

BOSTON, WORCESTER BROCKTON,
Vedėjas P. VISCINIS
173 Arthur St., Brockton 18, Mass.
Tel. JU 6-7209
FM bangomis 107.9 MC
WHIL - 1430 kil. Medford, Mass.
Sekmadieniais nuo 11 iki 12 vid.

DETROIT, MICH.
Lietuviškų Melodijų Radio Valanda
WJLB stotis — banga 1400
Šeštadieniais 3:00 iki 4:00 p.p.
Patricia Bandza tel. 278-3265
Algis Zaparackas tel. 549-1982
Vedėjas — Ralph J. Valatka
15756 Lesure Detroit, Mich. 48227
telef. 273-2224

HARTFORD, CONN.
Ved. ALG. DRAGŪNAVIČIUS
WBMI - FM 95.7
773 Victoria Rd., Hartford 14, Conn.
Tel.: 249 - 4502
Sekmadienį — nuo 12 iki 1 p.p.

PITTSBURGH, PA.
WZUM. 1590 banga
vedėjas VYT. A. YUCIUS
52 Shady St W Pgh., Penna. 15228
Tel 563-2754
Sekmadieniais 12:00 iki 12:30 v. p.p

PHILADELPHIA, PA
WTEL, 860 kilocycles
BENDRUOMENĖS BALSAS
1203 Green St. Phila Pa. 19123
PO 5-0932
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p.p

LOS ANGELES, CALIF.
L. Bendruomenės Radijo Valandėlė įkurta 1969.II.16. stotis KTYM, banga 1460. Sekmadieniais 5-5:30 v. pp. Lict. Radijo valandėlės klubo pirm. S. Pautienienė, sekr. J. Gedmintas, 12d. T. Šereikienė, vedėjas S. Paltus. 3786 Griffith View, Los Angeles, Calif. Telef. 662-0244.

HARTFORD, CONN.

Hartforde Vasario 16 minėjimas praėjo su dideliu pasisekimu. Daugiausia, žinoma, prie tos šventinės nuotaikos sudarymo prisidėjo Stasio Baro ir prof. Marijošiaus puikus koncertas. LB Hartfordo apylinkės komiteto vardu dėkoju visiem talkininkam, kurie prisidėjo ruošiant ir pravedant programą. Aukotojam širdingas ačiū už gausias aukas, kurių iš viso surinkta: 1,102.50 dol.

Jas autotojai paskirstė šitaip: LB centrui 320.50 dol., Tautos Fondui — Vlikui 300.50 dol., Altui 190 dol., Rezoliucijų Komitetui 86 dol., LB apylinkės reikalam 168.50 dol., Lietuvių Fondui 10 dol.,
vos Nepriklausomybės Fondui 10 dol., vietinei radijo valandėlei 17 dol.

Aukojo šie asmenys:

37 dol.: dr. A. Stankaitis.

30 dol.: P. ir B. Vilinskai.

Po 25 dol.: F. Bočiūnas, A. ir B. Jucėnas, S. ir O. Drevinskai.

Po 20 dol.: A. Bakšys, V. Marijošius, P. Stankus, P. Gailiūnas, K. Morkūnas.

15.25 dol. A. ir M. Maslauskai.

Po 15 dol.: P. Saliamonai, P. Norkai.

Po 12 dol.: Z. ir M. Strazdai, K. ir S. Rūkai.

Po 10 dol.: J. Bernotas, A. Martinėnas, A. ir S. Ramanauskai, A. Žitkus, V. ir A. Gailiūnai, F. Lapinskas, K. Petruškevičiai, M. ir D. Banevičiai, V. Nenortas, A. Aukštakalnis, M. Vaišnys, V. ir E. Balčiūnai, E. ir S. Mineikos. B. Račkaitis, B. Aleksandravičius, J. Vitkus, A. Matonis, A. ir R. Pilveliai, J. ir A. Dapkai, E. Žiūrys, A. Dragunevičius, E. Šerkšnienė, J. Bakšys, P. Kriščiokaitis, J. Šilaika, J. Osuchas, P. ir J. Simanauskai, B. Z. Dapkai, V. Petravičius, I. Krasauskas, A. Blazukas, K. ir G. Tijunėliai, A. Kuprevičiai, Z. Alienė, V. Liaukai, P. Baltrukonis, P. ir S. Špakauskai, H. ir J. Dapkai, J. ir A. Dragunevičiai, L. Bitėnas, R. ir E. Banevičiai, A. Luckai, A. ir E. Mockai, J. Šimanskis.

Po 6 dol.: A. G. Šliogeriai, S. Tomkus, J. Pakalnis.

Po 5 dol.: Z. Gavėnas, I. Moncevičius, J. Leonas, J. ir S. Zdanys, J. Kouzinauskas, A. J. Tomkus, A. E. Stumbriai, M. Petrauskienė, Liet. Katal. Moterų Sąj. 17 kuopa, S. Petravičienė, J. Vytas, D. Draugelienė, G. Požemenienė, A. J. Papieviai, Kun. J. Matutis, V. Pileika, Gr. Mačiuikienė, D. Brazdžionienė, A. Burneika, K. V. Šnipai, L. R. Kapeckai, B. A. Krisčiūnai, J. O. Norkūnai, B. J. Januškauskai, K. O. Vadišiai, A. Poteckas, K. Kulvinskas, A. Kainauskas, V. M. Balchunai, A.S. Jani, J. A. Belazarai, K. Šerkšnienė, S Zabulis, J. Bytautas, A. Ustjanauskienė, I. Simonaitis, J. B. Žiliai, A. J. Kirkučiai, A. Rakauskas, E. J. Navikai, M. Kortinaitienė, E. Čiurlys, Z. Dreslius, J. A. Guntuliai, L. Mazotas, A. Z. Giedraičiai, R. Grajauskas, V. Zdanys, A. Dailydis, I. Ruseckienė, E. M. Orentai, K. Jurkevičius, J. Kodis.

4 dol.: B. Bakšys.

Po 3 dol.: Z. Šiaulytė, Frankovitch, S. Radziulis.

Po 2 dol. A. Liutkevičius, A. Radziulis, A. Masiulis, Nežinionis, M. Palubinakas.

Po 1 dol.: Ostromskis, J. Kules, J. Orekas, S. Paterson, J. Kova, S. V. Sriupsas, S. L. Kova, S.V. Sriupsas, S.L. Sriupsas, A. Grebliūnienė, D. Grebliūnienė, E. Tupas, A. Gurskienė, J. Luchkau, M. Kavaliauskaitė, A. Ambrose, F. Piliponis.

8 anoniminiai asmenys viso 20.25 dol.

Zigmas Strasdas,
LB Hartfordo apylinkės valdybos pirmininkas

WORCESTER, MASS.

Jaunimo koncertas

Vietos ir apylinkės lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti į Tėvų Pranciškonų Rėmėjų pirmo skyriaus rengiamą pavasarinį jaunimo koncertą.

Koncertas įvyks balandžio 20, sekmadienį, 2 val. popiet Maironio Parko didžiojoj salėj, Shrewsbury, Mass.

Programą atliks šv. Antano gimnazijos, Kennebunkport, Maine, moksleiviai ir Putnam, Conn., seselių auklėtinės. Vadovaus komp. J. Gaidelis iš Bostono, Mass.

Įvertinkime studijuojančio mūsų jaunimo pasiaukojimą lietuviškai dainai ir lietuviškiem šokiam, kuriais jie žavi ir kitataučius. Paskirkime ir mes tą popietę savo žemės vaikam. Savo atsilankymu padėkosime jaunimui už jo triūsą, besiruošiant lietuviškai programai.

J.M.

AR ŽINAI, KAD...

Atsišeisia

Turkas kilimų ir visokių patiesalų audėjas Mustafa Zailas įsigijo populiarumo savo patiesalais, kuriuose įaustas į vietinį mokesčių inspektorių panašus žmogus. Žmonės su malonumu perka tuos patiesalus ir šluostosi į juos kojas, nes nemėgsta vis pinigus iš jų lupančio inspektoriaus.

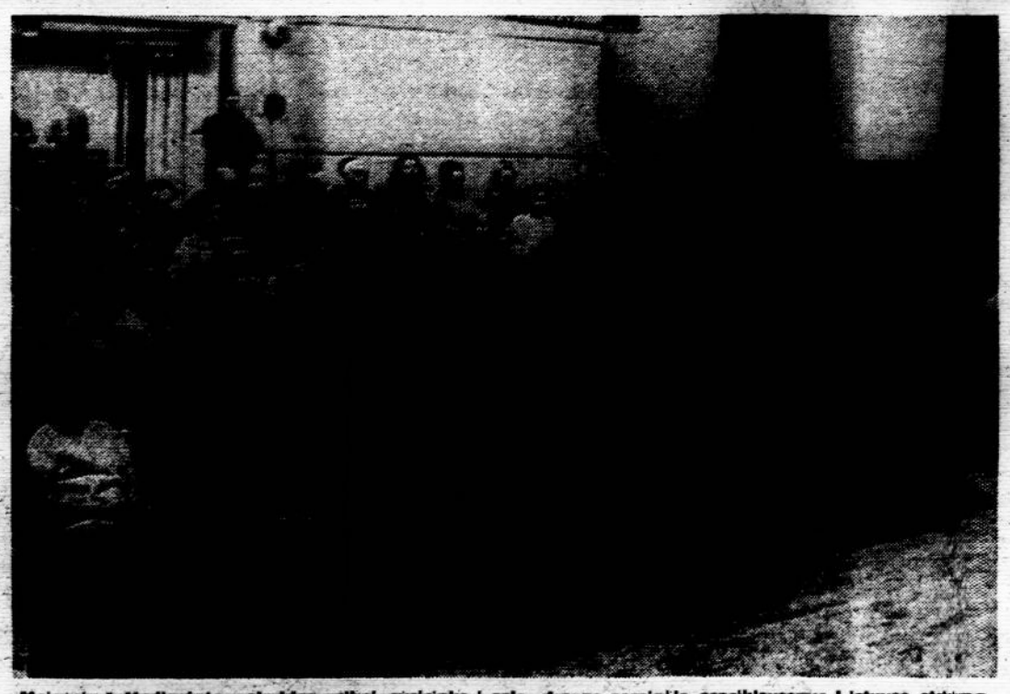

Maironio šeštadieninės mokyklos vaikai, susirinkę į salę, drauge paminėjo nepriklausomos Lietuvos atstatymo sukaktį. Nuotr. R. Kisielienės

ATSAKYMAI TEISINIAIS KLAUSIMAIS

—•—

Adv. M. ŠVEIKAUSKIENĖ sutiko šiame laikraštyje duoti paaiškinimų ir patarimų teisiniais klausimais Darbininko skaitytojam. Klausiant reikia pažymėti, ar skaito Darbininką. Klausimai siųstini jos adresu: Mrs. M. L. Šveikauskas — Attorney-at-Law, Co-operative Bank Plaza, 1864 Centre St., West Roxbury, Mass. 02132.

MOTINA YRA NATŪRALI SAVO VAIKO GLOBĖJA

Klausimas

Dar Lietuvoj gyvendami, mes paėmėm auginti ir globoti savo giminių trejų metų našlaitę. Per visas karo audras ir tremties stovyklose Vokietijoje ją globojom ir žiūrėjom, rūpindamiesi, kad nieko jai netrūktų. Mergaitė augo maloni ir paklusni. Ji nežinojo, kad mes nesam jos tikri tėvai.

1949 atvykom į Ameriką. Būdama 14 metų, mergaitė sužinojo, kad mes nesam jos tikri tėvai, tik globėjai. Nuo to laiko mergaitė labai pasikeitė: pasidarė nesukalbama, nervinga ir pradėjo blogai mokytis. Mes visuomet galvojom ją leist aukštąjį mokslą, bet, deja, taip neįvyko. Gimnaziją (high school) baigusi, ji susirado darbo ir mus paliko. Ryšius su ja palaikėm. Ji atvažiuodavo retkarčiais mūsų aplankyti, bet grįžti pas mus gyventi atsisakė.

1965 pavasarį mergaitė atvažiavo pas mus su elegantišku berniuku ir mum pareiškė, kad tai esąs jos sužieduotinis. Po savaitės jiedu ir apsivedė. Registravosi tik miesto vedybų skyriuje, bažnytinių apeigų neturėjo. Po vedybų gyveno viešbutyje.

Jos vyras pradėjo visaip ją apgaudinėti. Sakė jai, kad jis esąs to viešbučio detektyvas ir laukiąs savo algos. Pradėjo nešti iš namų jos daiktus, sakėsi juos skolinąs savo draugam. Taip ir išnešiojo visus. Ji pasiliko be nieko.

Po kiek laiko ji atvyko pas mus ir pareiškė, kad nebegyvensianti su savo vyru. nes jis esąs "gangsteris", sukčius ir net automobilių vagis. Pasisakė laukianti vaiko, bet negalinti pas mus pasilikti, nes bijanti, kad vyras jos nesurastų.

Ji apsigyveno pas vieną moterį su sąlyga, kad, pagimdžius vaiką, atiduosianti tai moteriai jį auginti. Vaiką mūsų dukrelė pagimdė ligoninėj kaip beturtė, duodama ligoninei svetimą pavardę, vis slapstydamasi nuo savo vyro. Ji mus paprašė pakrikštyti vaikutį, berniuką, ir būti jo krikšto tėvais. Parapijoj vaikučio metrikos buvo sudarytos motinos mergautine pavarde. Mūsų duktė tada, palikusi savo berniuką tai moteriai auginti, išvyko į tolimas valstijas, nes bijojo, kad vyras nesurastų jos ir kūdikio.

Jo vyras skambino mum telefonu, teiravosi, kur yra jo žmona ir vaikas. Mes jam pasakėm, kad nežinom. Po to jis dingo, ir dabar mes nežinom, kur jis yra.

Dabar jau vaikutis trejų metų. Mes padedam tai moteriai, kuri jį augina, kiek galėdami: tai drabužėlius perkam, tai žaisliukus ir pan.

Neseniai buvo atvykusi pas mus duktė. Ji nutarė pasiimti savo vaiką pas save. Tačiau moteris, kuri jį augina, nesutinka. Sako neatiduosianti be teismo. Grįžusi į savo gyvenamą vietą, mūsų duktė gavo iš tos moters popierius. Prašo mūsų dukterį išsižadėti savo vaiko. Ta moteris, kuriai yra apie 50 metų amžiaus, nori jį įsūnyti. Nežinom nei jos pajamų, nei kitų aplinkybių. Esam susirūpinę, ar būtų užtikrinta vaiko ateitis, jei ta moteris jį įsūnytų.

Galėtume prirašyti daug lapų apie šį nelemtą reikalą, bet prašom atsakyti į mūsų klausimus. Ar gali mūsų duktė gauti divorsą (skyrybas), nežinodama, kur yra jos vyras? Mes turim jo tėvų adresą, — ar to užtenka? Kaip sutvarkyti vaiko turimas dvi pavardes? Jis registruotas viena pavarde, o krikštytas kita. Jei ta moteris jį įsūnytų, manom, kad reikalas automatiškai susitvarkytų, nes jis gautų tos moters pavardę. Tačiau bijom, kad mūsų duktė paskui visą amžių nesigraužtų dėl savo vaiko atidavimo.

Po teismus mes nenorim ir negalim tąsytis. Esam pensininkai ir turim mažai santaupų. Turim vienos šeimos namus. Duktė dabar prašo mūsų patarimo. Prašom mum patarti, kaip išsinarplioti iš šios padėties.

Tėvai, New Yorko valstija

Atsakymas

Atsakymas į Tamstų klausimą dėl skyrybų (divorce) gavimo priklauso nuo to, kurioje valstijoje Tamstų duktė gyvena (domiciled). Atskiros valstijos turi skirtingas procedūras ir "pagrindus" skyrybom gauti. Daugumas valstijų to fakto, kad dukters vyras yra sukčius ir apgavikas nelaikytų pagrindu skyrybom duoti. Nutarimas dėl vaiko globos (custody) ir dėl visokių kitų klausimų, surištų su vaiko gerove (welfare), turės būti padaromas to teismo, kurio nuožiūroj (jurisdiction) pats vaikas yra. Taigi skyrybų reikalas ir vaiko įsūnijimo klausimas greičiausiai turės būti sprendžiami ne tame pačiame teisme.

Įsūnijimo (adoption) atveju paprastai yra reikalingas abejų tėvų sutikimas. Jei tėvas arba motina vaiką yra visiškai 'apleide', juo nesirūpindami, teismas gali nutarti, kad vaikas gali būti įsūnytas be tokio tėvo arba motinos sutikimo. Tamstų atveju man atrodo, kad tėvas neturėjo progos "pasirūpinti" savo vaiku, nes nesugebėjo jo surasti. Dėl to teismas gali atsisakyti padaryti sprendimą dėl įsūnijimo, neišklausius tėvo.

Tamstos duktė yra "ntūrali" (natural) vaiko globėja. Moteris, kuri rūpinosi vaikučiu Tamstų dukters prašoma, neturi teisės reikalauti, kad duktė leistų jai vaiką įsūnyti. Ji, žinoma, gali tai pasiūlyti, bet, jei motina nesutinka, ji nieko negali padaryti. Tik gali reikalauti užmokesčio už vaiko išlaikymą. Ankstyvesnis susitarimas čia daug nereiškia. Vaikas nėra prekė, dėl kurios pardavimo buvo susitarta.

Dėl vaikučio pavardės: kiekvienas vaikas, gimęs "teisėtose" vedybose (in wedlock) laikomas legaliu vaiku ir turi tėvo, o ne motinos pavardę. Motinos užregistravimas mergautine pavarde neturi teisinės reikšmės.

Tamstom patarčiau susilaikyti nuo bet kurių patarimų. Duktė neprašė Tamstų, patarimo, kai ištekėjo už vyro. Dabar ji turi pati nutarti, ar nori, ar nenori išsižadėti savo vaiko. Nesvarbu, koks bebūtų Tamstų patarimas jai, ateity ji Tamstas kaltins dėl to patarimo. Ji yra suaugusi moteris ir motina. Tegul pati sprendžia savo problemas.

SPORTAS

KREPŠINIO IR TINKLINIO PIRMENYBĖS

1969 m. Š. Amerikos lietuvių krepšinio ir tinklinio pirmenybės įvyks balandžio 12-13 Clevelande, Ohio. Visuotinio ŠALFASS-gos suvažiavimo nutarimu ir ŠALFASS-gos ct. valdybos pavedimu pirmenybes vykdo Clevelando LSK Žaibas.

Krepšinio pirmenybės bus vykdomos šiose klasėse: Vyrų A; Vyrų B; Jaunių A (1950 m. gimimo ir jaunesnių); Jaunių B (1953 m. gim. ir jaun.); Moterų; Mergaičių A (1950 m. gim. ir jaun.).

Pirmą kartą pirmenybėse bus vykdoma vyrų B klasės varžybos, kuriose turės teisę dalyvauti tik silpnesnės komandos ir antros komandos tų klubų, kurie dalyvaus A klasėje. Kvalifikacijas B klasei nustatys ŠALFASS-gos krepšinio komitetas.

Krepšinio pirmenybėse —vyrų A ir B bei jaunių A klasėse leidžiama dalyvauti nedaugiau kaip 8 komandoms, kitose klasėse — nedaugiau kaip 6. Komandos atrenkamos pagal apygardinių pirmenybių davinius arba pagal krepšinio komiteto parėdymą.

Tinklinio pirmenybės bus pravedamos šiose klasėse: Vyrų, Juniorų (1948 m. gim. ir jaunesnių), Moterų A, Moterų B, Mergaičių A (1950 m. gim. ir jaun.), Mergaičių B (1953 m. gim. ir jaun.).

Pirmą kartą pirmenybėse įvedama moterų B klasė, kurioje teisę dalyvauti turi tik silpnesnės komandos iš antros komandos A klasėje dalyvaujančių klubų. Moterų B klasės kvalifikacijas nustato ŠALFASS-gos tinklinio komitetas.

Tinklinio pirmenybėse dalyvaujančių komandų skaičius neapribojamas.

Krepšinio pirmenybės visose klasėse bus vykdomos "Vieno minuso" sistema, su paguodos ratu.

Tinklinio pirmenybės visose klasėse bus pravestos "Dviejų minusų" sistema.

ŠALFASS-gai iki šiol nepriklausę vienetai, kurie domėtųsi šiomis pirmenybėmis, prašomi dėl informacijų kreiptis į ŠALFASS-gos Centro Valdybą, adresu: Mr. Algirdas Bielskus, 15321 Lake Shore Blvd., Cleveland, Ohio 44110. Telefonas: (216) 486-6177 namų; (216) — 248-6510 darbo.

ŠALFASS-gos
Centro Valdyba

ŠACHMATAI

Veda K. Merkis

Estijos tarpt. meistras Nej pirmauja tarpt. turnyre "Tallin 1969", priešaky Sovietų didmeistrio Šteino ir kitų.

Montrealio dienraštis "The Gazette" prarado savo savaitinį šachmatų skyrių. Daugiau nebepasirodo.

Ignas Žalys, 1959 m. laimėjo didįjį JAV korespondencinį turnyrą "Golden Knights" ir tapo pirmuoju iš visos Kanados šachmatininku, pasiekusiu tokio laimėjimo. Šiuo metu Žalys lošia 1966 metų G.K. finalinėj grupėj, t.y. 3-čiam rate. I ratą baigė 5:1, II — 6:0. 1967 ir 1968 m. turnyruose I ratą baigė abu kartu po 6:0. 1967 m. pusbaigminiam rate turi 3:0, kitos partijos tebėra nebaigtos.

Bostono Sturgies atminimo turnyrą, kovo 14-16 d.d. laimėjo MIT pažiba Carl Wagner, pasiekęs 5:0 taškų. 2. Harrington 4½, sekė trys po 4:1 tš.: A. Keyes, J. Curdo ir D. Scheffer. Dalyvių buvo 62.

Chicagos šachmatų pirmenybės vyksta prabangiam Sherman House viešbuty; pradėtos kovo 14 - 16 ir baigiamos šį savaitgalį. Jose dalyvauja mūsų žymiausias JAV meistras P. Tautvaišas ir kiti vietos lietuviai. Kovo pradžioje Tautvaišas puikiai sukovojo Ann Arbor turnyre, pasidalydamas pirmąją vietą su Milwaukee meistru W. Martz.

Prenumeratoriai, pakeisdami savo adresą, prašomi administracijai pranešti ne tik naują, bet ir seną adresą. Taip pat neužmirškite pridėti pašto zip code numerio.

DARBININKAS

NEW YORKO NAUJIENOS

Vienuolynas ..... GL 5-7068
Spaustuvė ..... GL 2-6916
Redakcija ..... GL 5-7281
Administracija ..... GL 2-2923

Operetės choras šiais metais mini savo veiklos 50 metų sukaktį. Sukaktuvinis koncertas rengiamas balandžio 19 Šv. Mato salėje Brooklyne. Į koncertą atvažiuoja solistas V. Verikaitis. Koncerto proga leidžiamas sukaktuvinis leidinys, kur bus apžvelgta choro ilgametė veikla, gi pačio koncerto metu bus nuotraukų parodėlė.

Jono Rūtenio kūrinių paroda rengiama šį savaitgalį kovo 28-29 d. Kolumbo vyčių salėje, 86-22 85 St., Woodhavene. Paroda lankoma šeštadienį nuo 2 v. iki 8 v.v., sekmadienį nuo 10 iki 6 v.v. Oficialus atidarymas šeštadienį 6 v.v.

Kun. Ladas Budreckas sukūrė Mišias Aušros Vartų Marijos Garbei. Mišios skirtos bendruomeniniam vienbalsiam giedojimui su vargonų palyda. Gaidų išleidimą finansavo Klemensas Bagdonavičius, Newarko Švč. Trejybės lietuvių parapijos vargonininkas su žmona Ona, ir tas gaidas paskyrė prisiminimui Prano Dulkės, kuris buvo ilgametis Angelų Karalienės parapijos vargonininkas. Išleista dailiai ir švariai. Viršelyje nupiešta Aušros Vartų Marija, pačių gaidų yra 5 puslapiai. Kaina 25 centai. Gaunama Muzikos Žiniose, 209 Clark Place, Elizabeth, N. J. 07206.

Marijona Aglinskienė, didelio gerų darbų rėmėjo Vincento Aglinsko žmona, kovo 12 mirė Phillipsburg, N. J. Velionė buvo gimusi 1877 Lietuvoje, Garliavos parapijoje. Amerikoje išgyveno 64 metus. Atvykusi iš Lietuvos, apsistojo Gilberton, Pa., paskui persikėlė į Allentown ir pagaliau pasiekė Pillipsburgą, kur ir mirė. Kovo 15 iš šv. Mykolo bažnyčios ji buvo palaidota Eastono šv. Magdalenos kapinėse. Aglinskai yra visų pranciškonų vienuolynų Garbės Fundatoriai, bet ypatingai jie pamilę Kennebunkporto vienuolyną ir Šv. Antano gimnaziją, kur jie paaukojo daug tūkstančių dolerių. Pranciškonai labai užjaučia Vincentą netekus mylimos žmonos, meldžiasi už ją ir kartu liūdi.

Lietuvių Fondo vajaus komiteto posėdis bus šį penktadienį, kovo 28 d., 8 v.v. pas Jurgį Montvilą, 215-44 24 Ave., Bayside, tel. 321-4309. Visi komiteto nariai prašomi posėdyje dalyvauti.

Kultūros židiniui paaukojo 5000 dol.

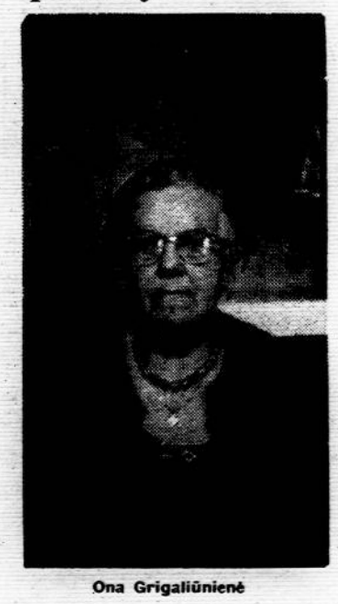

Ona Grigaliūnienė

Ona Grigaliūnienė, gyv. Long Island City, uoli Maspetho lietuvių parapijos narė, daug aukojo savo parapijai, bet neužmiršta ir kitų lietuviškų įstaigų. Kultūros židiniui paaukojo 5,000 dol. ir dar pasiryžusi paaukoti ir daugiau, kai prasidės statybos. Ona Grigaliūnienė, nežiūrint savo amžiaus, yra labai geros sveikatos, išaugino gausią šeimą. Gražus bei sektinas pavyzdys, rodomas ankstesnės kartos lietuvių.

Dail. Romo Laniausko paroda, surengta praėjusį savaitgalį Kolumbo vyčių salėje Woodhavene, praėjo sėkmingai. Parodą aplankė apie 200 žmonių, buvo išstatyta 26 paveikslai, iš jų parduota 9. Plačiau — kitame numeryje.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

Daugeliui pageidaujant skelbiame Darbininke lietuviškų mišių laiką sekmadieniais New Yorke ir jo apylinkėse.

Angelų Karalienės bažnyčioje — 8 ir 11 val.

Apreiškimo bažnyčioje — 8 ir 11 val.

Šv. Jurgio bažnyčioje — 9 ir 11 val.

Atsimainymo (Maspethe) —11 val. (ir 8 val. pirmą bei paskutinį mėnesio sekmadienį).

Aušros Vartų bažnyčioje (N. Y.) — 11 val.

Elizabeth, N. J. — 11 val.

Newark, N.J. — 10:30 val.

Kearny, N.J. — 10 val.

Paterson, N.J. — 7:30 ir 10:30 val.

Jei "EGLUTĘ" užsakysi, Vaikui džiaugsmą padarysi — Skaitant nuotykius Pupučio, Valandos pavirs minutėm.

FILATELISTAI!

Siunčiame Lietuvos pašto ženklus Jūsų pasirinkimui. Rašyti: Baltic Stamps, P. O. Box 127, Toronto, 19, Ont., Canada.

IŠ LIETUVOS VYČIŲ VEIKLOS

Maspethe kovo 9 New Yorko ir New Jersey Lietuvos vyčių apskritis paminėjo šv. Kazimiero šventę.

Pirmiausia susirinko į parapijos salę, iš kur organizuotai nuėjo į 11 valandos mišias. Mišias aukojo kun. Pranas Bulovas. Jis pasakė ir šventei pritaikytą pamokslą. Per mišias sugiedota Marija Marija, malda į šv. Kazimierą ir mišių pabaigoje — vyčių himnas.

Po mišių parapijos salėje buvo pusryčiai. Jiem vadovavo Nancy Kober iš Great Necko. Ji pasveikino Great Necko kuopos vardu. Invokaciją sukalbėjo prel. J. Balkūnas. Kalbėjo ir kun. P. Bulovas, pasidžiaugdamas vyčių veikla. Centro valdybos pirmininkas dr. Jokūbas Stukas taip pat pasidžiaugė gražiu vyčių pasirodymu.

Pagrindinę kalbą pasakė prelatas J. Balkūnas. Jis kalbėjo apie šv. Kazimierą kaip Lietuvos globėją.

Apskrities pirmininkas Lawrence Janonis įteikė pasižymėjimo dovanas Virginijai Dutkutei ir Edvardui Schmidt.

Susirinkime dalyvavo garbės nariai buvę centro valdybos pirmininkai — Antanas J. Mažeika ir Juozas Boley.

Pabaigai maldą sukalbėjo prelatas J. Balkūnas.

Tuoj po pusryčių buvo apskrities susirinkimas, kurį pradėjo pirmininkas L. Janonis. Maldą sukalbėjo dvasios vadas kun. P. Bulovas. Perskaitytas praėjusio susirinkimo protokolas, Mary Kober pasveikino 109 kuopos vardu.

Padaryti įvairios veiklos pranešimai. Dr. J. Stukas kalbėjo apie vyčių seimą, kuris bus rugpiūčio 21-24 Newarke.. Trumpai kalbėjo ir kun. J. Pakalniškis. J. Boley pranešė, kad į trečią laipsnį pakeliami Miss Joan Mažeika iš Brooklyno ir Miss Alberta Bekeris iš Philadelphijos. Susirinkime buvo atstovaujamos 7 kuopos.

Apskritis šia proga sveikina dvasios vadą kun. Petrą Žemeikį, kurį paskyrė šv. Petro ir Povilo parapijos klebonu Elizabethe.

Kitas apskrities susirinkimas bus birželio 8. Šeimininkas bus 3 kuopa. Baigiant susirinkimą, pasimelsta už Aleksandrą Wesey, kad jis greičiau išgytų. Maldoje prisimintas ir miręs prel. M. Kemežis.

Sia proga šių eilučių autorius kartu su visa apskritim dėkoja 109 kuopai, kuri taip nuoširdžiai ir gražiai surengė šį apskrities susirinkimą ir visus pavaišino. **F.V.**

Williamsburg sekcijoje, netoli Apreiškimo bažnyčios, išnuomojamas trečiame aukšte butas iš 4 kambarių su modernia virtuve ir apšildymu, už labai prieinamą kainą. Pageidaujama lietuviška šeima, nes visas namas apgyventas lietuvių. Telefonas (212) SP 6-3843.

Cypress Hills sekcijoje parduodamas 3 šeimų mūrinis namas. Pirmame aukšte 6 dideli kambariai, antrame 2 butai po 3 šviesius ir patogius kambarius. Naujai įvestas gazo apšildymas. 2 garažai. Prie Jamaica traukinio, arti bažnyčios ir mokyklos bei tarp dviejų parkų. Informacijai tel. TA 7-6355.

Ieškomas jaunas vyras, kuris norėtų išmokti ir interesuojasi apie vandentiekio darbus (plumbing). Geras atlyginimas. Pageidaujama, kad turėtų leidimą vairuoti automobilį. Informacijai skambinti tarp 8-9 val. ryto. Tel. GL 3-5488.

Nesiduokite apgaunami ir nepermokėkite! TV, radio, adding ir rašomas mašinas gausite pigiausiai ir sąžiningai per SPARTĄ. Prekės tiesiai iš firmų sandėlių, taisymas fabriko paruoštų tos pat firmos mechanikų Jūsų bute. Pranešę kuo domitės, gausite autentiškus firmų katalogus. Kreiptis adresu: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N.Y. 11731 Tel. (516) 757-0055.

Atidaroma dail. Rimo Laniausko tapybos kūrinių paroda kovo 22 Kolumbo vyčių salėje Woodhavene. Kalba P. Jurkus. Nuotr. R. Kisieliaus

Iškilmingai pristatyta knyga "Lithuania 700 Years"

Knygos pristatymus Chigoje seniai jau rengia, čia, New Yorke, bene pirmas toks pristatymas buvo kovo 23 Le Cordon Bleu salėje. Buvo pristatytas kolektyvinis veikalas — "Lithuania 700 Years". Knyga — didelė, turi arti 500 puslapių.

Šį stambų veikalą išleido Lietuvos Nepriklausomybės Fondas, kurio valdybą dabar sudaro: pirm. E. Čekienė, nariai — J. Kiaunė, A. Senikas, L. Tamošaitis, S. Sirusas. Fondas įkurtas 1955, turi 25 skyrius, remia įvairius kultūrinius pasireiškimus, kuriem stinga paramos, 1962 išleido "Laisvės kovų dainas". Nuo tų metų pradėjo telkti lėšas ir organizuoti šios "Lithuania 700 Years" parašymą ir išleidimą.

Knyga buvo skirta Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 50 metų sukakčiai atžymėti. Turėjo pasirodyti anais sukaktuviniais metais, bet dėl techniškų kliūčių — pasivėlino. Dabar knyga atspausdinta, įrišta. Jos pirmieji egzemplioriai ir buvo atnešti į knygos susipažinimo šventę.

Fondo pirmininkė **Emilija Čekienė** atidarydama knygos pristatymą suminėjo, kaip kilo mintis veikalą suorganizuot ir išleisti, kaip sekėsi knygos rašymas, paaiškino, kodėl knyga pasivėlino.

Toliau vadovauti pakvietė pirmąjį Lietuvos Nepriklausomybės Fondo pirmininką **Vytautą Abraitį.** Šis pakvietė į prezidiumą knygos autorius — dr. A. Gerutį, dr. J. Puziną, dr. J. Jakštą ir dr. A. Budreckį, Lietuvos gen. konsulą New Yorke A. Simutį ir dr. V. Paprocką, kuris prisidėjo stambiausia auka prie šios knygos išleidimo.

Pirmasis kalbėjo **dr. V. Paprockas,** iškeldamas šios knygos informacinę reikšmę. (Jo kalbą spausdinsime kitame Darbininko numeryje). Veikalo išleidimu pasidžiaugė ir gen. konsulas **A. Simutis.**

Kalbėjo ir visi knygos autoriai— **dr. A. Budreckis, dr. J. Puzinas, dr. J. Jakštas,** trumpai supažindindami, kokias dalis jie rašė, kokius turėjo sunkumus, kaip apsisprendė vienu ar kitu klausimu. Penktasis knygos autorius yra diplomatijos šefas **Stasys Lozoraitis,** kuris gyvena Romoje. Jis, negalėdamas dalyvauti, atsiuntė tik trumpą laišką, kurį pirmininkaujantis perskaitė.

Dr. Alberto Geručio žodis

Ilgesnę kalbą pasakė knygos redaktorius **dr. Albertas Gerutis,** Lietuvos pasiuntinybės patarėjas Šveicarijoje. Jis papasakojo, kaip buvo užangažuotas šiam knygos darbui, kaip ir kodėl apsisprendė, kaip surado knygos bendradarbius ir kaip sekėsi pats darbas.

Apžvelgęs bendrus knygos organizavimo ir technikinius reikalus, ilgėliau sustojo ties savo darbu — Nepriklausomos Lietuvos istorija. Čia jis palietė ir bendrines dabarties aktualijas, visuomeninius ir lietuviškus reikalus ir išryškino mintį, kad visos pastangos turi būti sutelktos Lietuvai išlaisvinti. "Jei nors viena diena sutrumpinsiu Lietuvos vergiją, tai mano gyvenimas bus pateisintas", — kalbėjo dr. A. Gerutis. Ši mintis ir skatino dr. A. Gerutį telkti ir redaguoti šią knygą.

Dr. Alberto Geručio gilia patriotinė kalba tiko šiom iškilmėm. Kalbėtojas buvo bent keletą kartų plojimų pertrauktas.

Po jo kalbos visiem knygos autoriam buvo prisegta po baltą gvazdiką. Pirmininkaujantis paminėjo, kad raštu sveikina Lietuvos atstovas Washingtone J. Kajeckas, ALT Sąjungos pirmininkas T. Blinstrubas.

Žodžiu dar sveikino Vliko pirmin. **dr. K. Valiūnas,** Laisvės komiteto pirm. **V. Sidzikauskas,** Moterų Klubo Federacijos pirmininkė **V. Jonuškaitė-Leskaitienė.** Visos jų kalbos buvo trumpos, pritaikytos šiai knygos pristatymo progai.

Giedrė Stankūnienė paskaitė partizanų poezijos iš to paties Fondo išleistos knygos "Laisvės kovų dainos".

Pabaigoje Fondo pirmininkė dar padėkojo visai eilei žmonių, pristatė ir Manyland Books laidyklos tvarkytoją **Stepą Zobarską,** kuris šią knygą išleido.

Visa programa užtruko valandą ir 45 minutes. Antroji dalis buvo skirta vaišėm. Buvo kokteiliai, bufeto stiliaus stalas su didele valgių gausybe, su tortais, kava. Tas pažmonys užtruko irgi apie porą valandų.

Žmonių buvo atsilankę apie 150. Buvo ne tik iš New Yorko, bet ir iš gretimų miestų, iš Philadelphijos, Elizabetho, Newarko, Stamfordo, Waterburio ir kitų vietų.

Buvo ir loterija, laimėjimam leido vieną knygos egzempliorių ir dail. J. Bagdono paveikslą. Knyga atiteko J. Montvilai, o paveikslas — M. Karečkienei.

Pobūvį rengė visa eilė tautininkų organizacijų, buvo gražiai ir tvarkingai suorganizuotas. **(p.j.)**

Knygos "Lithuania 700 Years" viršelis, piešta P. Jurkaus. Nuotr. L. Tamošaičio

JONO RŪTENIO
TAPYBOS DARBŲ PARODA

Kovo mėn. 29 (šeštadienį) nuo 2 val.

Kovo mėn. 30 (sekmadienį) nuo 10 val. — 6 val. vakaro.

Oficialus parodos atidarymas kovo mėn. 29 d. (šeštadienį) 6 val. p. p.

KOLUMBO VYČIŲ SALĖJE
86-22 85th Street, Woodhaven, N. Y.

Ten pat šaukiamas LB NEW YORKO Apygardos suvažiavimas kovo mėn. 29, 1969.

Parengimai New Yorke

Kovo 17 - 28, nuo pirmadienio iki penktadienio — Algimanto Kezio, S.J. nuotraukų paroda, Pacem in Terris Gallery, 323 Dag Hammerskjold Plaza — East 47th St., NYC. Salė atidara kasdien nuo 11 v. ryto iki 7 v. popiet. Priėmimas kovo 17 nuo 5 v. iki 7 v.v. Parodą rengia New Yorko Lietuvos vyčiai senjorai.

Kovo 29 — LB New Yorko apygardos suvažiavimas Kolumbo vyčių salėje, 86-22 85th Street, Woodhaven, N.Y.

Kovo 29 - 30, šeštadienį ir sekmadienį — LB New Yorko apygarda rengia dail. Jono Rūtenio dailės darbų parodą Kolumbo vyčių salėje 86-22 85th Street, Woodhaven, N.Y.

Balandžio 13, sekmadienį — Tradicinis lietuviškas Velykų stalas, 1 val. popiet Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne. Rengia Liet. Kat. Moterų Sąjungos 29 kuopa.

Balandžio 13, sekmadienį — Am. Lietuvių Katalikų Federacijos N.Y. ir N.J. apskrities seimelis Maspetho liet. parapijos salėje, 2 val. Rengia apskrities valdyba.

Balandžio 13, sekmadienį — Velykų stalas, Knights of Columbus salėje, 616 Jamaica Ave. Rengia New Yorko Liet. Moterų Klubas.

Balandžio 19, šeštadienį — Operetės choras rengia savo sukakties 50 metų jubiliejų St. Matthias salėje, 58-15 Catalpa Ave., Ridgewood, N.Y.

Balandžio 27, sekmadienį — Lietuviška šeima — dialogas. Rengia Liet. Kat. Moterų Organizacijų Pasaulinė S-ga ir Liet. Kat. Moterų Kultūros Draugija.

Gegužės 3, šeštadienį — Pavasario šokiai Maspetho piliečių klubo salėje, 69-63 Grand Ave., Maspeth, N.Y. Rengia Moterų Vienybė.

Gegužės 4, sekmadienį — Madų paroda, Le Cordon Bleu salėje, 96-01 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y.

Gegužės 10, šeštadienį — Skautam remti balius Maspetho liet. parapijos salėje. Rengia skautų Tėvų komitetas.

Gegužės 17, šeštadienį — Lietuvių Fondo New Yorko skyriaus bankietas Waldorf - Astorijos viešbutyje, Manhattan, N.Y.

Gegužės 30-31, penktadienį ir šeštadienį — Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas Roosevelt viešbutyje, Madison Ave. ir 43rd Street kampas, New York.

Birželio 14, šeštadienį — Birželio trėmimų minėjimas prie lietuviško kryžiaus Flushing parke. Vakare koncertas, vakarienė, šokiai ir paroda Maspeth lietuvių piliečių Klube, 69-63 Grand Ave., Maspeth, N. Y. Rengia Liet. Kryžiaus Išlaikymo komitetas.

Numatomus parengimus pranešti LB New Yorko apygardos švietimo ir informacijos vadovui V. Radzivanui, 84-16 110th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Telef. HI 1-9720.

Jersey City, N.J.

A. L. Bendruomenės Jersey City apylinkės valdybos posėdyje, kuris įvyko kovo 17, apylinkės pirmininkas Albinas Žukauskas pranešė, kad apylinkės rengtas **naujų metų sutikimas** davė 288.44 dol. gryno pelno. Jis priminė, kad parengimas išėjo sėkmingas ir davė pelno tik dėl to, kad jam talkino pareigingi ir atsidavę lietuviškai veiklai: p. Raudžiai, p. Šimkai, p. Gražuliai, panelės Andriuškevičiūtės ir p. Skruodienė.

Apylinkės valdyba iš gauto pelno nutarė 100 dol. paskirti Lietuvių Fondui, 25 dol. lituanistinei mokyklai Elizabethe ir 10 dol. apygardos valdybos leidžiamam neperiodiniam biuleteniui. Likusieji įnešti į apylinkės kasą, kad apylinkė liktų pajėgi ir toliau remti Lietuvos išlaisvinimo ir lietuvybės išlaikymo veiklą.

Be to, apylinkės valdyba nutarė ir šiais metais rengti naujų metų sutikimą Švč. Trejybės parapijos salėje, Newarke, N. J.

Apylinkės studentam paremti praeitais metais Jersey City apylinkė įsteigė **stipendijų fondą.** Aukų rinkimo vajų, apsiribojant tik apylinkės nariais, pravedė apylinkės pirmininkas Al. Žukauskas. Surinkta 185 dol. Šią sumą papildžius 15 dol. iš apylinkės iždo, apylinkės valdyba nutarė įteikti dvi po 100 dol. stipendijas. Viena — Birutei Šimkutei, studijuojančiai Londone, Anglijoje, o antrą Skirmantui Skruodžiui, studijuojančiam St. Peters kolegijoje, Jersey City, N. J.

as.as.

Ieškomas lietuvis advokatas Michelsonas gyvenęs Richmond Hill, N. Y., kur turėjo ir savo įstaigą. Kas žinotų pranešti telef. 441-4512.